

**Vernieuwend
en slagvaardig ...**

**... voor een leefbaar
en duurzaam**

**Boxtel, Liempde,
Esch en Lennisheuvel**

Verkiezingsprogramma 2021-2026

Inleiding/voorwoord

Combinatie95 wordt breed erkend als een stabiele, inhoudelijke partij die de afgelopen 25 jaar een grote bijdrage geleverd heeft aan de ontwikkeling van Boxtel. Een moderne partij die verantwoordelijkheid niet schuwt en tegelijkertijd grote waarde hecht aan eerlijkheid, integriteit en duidelijkheid. Leden van Combinatie95 zijn nauw betrokken bij de Boxtelse samenleving en zijn op vele vlakken en bij vele organisaties actief. We zijn hierdoor diep geworteld in alle kernen en wijken van Boxtel, waardoor we in staat zijn de belangen van de Boxtelse inwoners goed te behartigen.

Samenwerking is een groot goed voor Combinatie95. Samenwerking tussen politieke partijen met respect voor elkaars standpunten, samenwerking tussen gemeente en organisaties, verenigingen en burgerinitiatieven, maar ook samenwerking tussen Boxtelse organisaties onderling. Combinatie95 hecht aan transparante samenwerkingen en zal dit te allen tijde zelf nakomen en tevens andere samenwerkingen binnen en buiten de gemeente stimuleren. Wij zoeken nadrukkelijk politieke verbinding in plaats van tegenstellingen. Alleen dan is het mogelijk de uitdagingen waar Boxtel voor staat op financieel, infrastructureel, sociaal en woningbouw op te lossen.

Inhoudelijk legt Combinatie95 de focus op drie pijlers: Duurzaamheid, Leefbaarheid van wijken en kernen en Stimulering van duurzame economie. In essentie is duurzaamheid: goed voor elkaar zorgen en een leefbare wereld achterlaten. Dus een goed evenwicht tussen het welzijn van mensen, de omgeving en de economie. Gemeente, burgers, bedrijven en instellingen; steeds meer nemen we onze verantwoordelijkheid. En het coronavirus leert ons dat we hierin nog meer stappen moeten zetten. Op mondiale schaal is er een grote aantasting van ecosystemen, een disbalans in economische verhoudingen en zijn er grote verschillen in voedselbeschikbaarheid. De urgentie om hier iets tegen te doen wordt steeds breder gedragen. Op lokaal niveau kunnen én moeten we hier onze bijdrage aan leveren door te investeren in de leefbaarheid, sociale cohesie, vergroening van al onze wijken en kernen en door stimulering van een duurzame en circulaire economie.

De komende beleidsperiode is bijzonder doordat Esch per 1 januari onderdeel wordt van de gemeente Boxtel. Combinatie95 vindt het belangrijk dat Esch zacht 'landt' in de gemeente Boxtel. Er zullen verschillen worden ervaren t.o.v. Haaren. Daarom vindt Combinatie95 het belangrijk dat er vanuit de gemeente een zeer duidelijke communicatie is richting Esch. En dat organisaties en verenigingen voldoende tijd krijgen om de andere regels, beleid en financiering te implementeren.

Woningbouw in onze vier kernen is voor Combinatie95 een grote prioriteit en de afgelopen beleidsperiode hebben we veel energie hierop ingezet om dit te realiseren. Alles staat nu in de steigers om de komende jaren tussen 1.000 en 1.500 woningen te gaan bouwen. Daarnaast wil Combinatie95 flink inzetten op het ontwikkelen van nieuwe bouwlocaties en de realisatie van woningen op maat. Nieuwe woonvormen vinden we hierbij zeker de moeite van het onderzoeken waard.

Ook op andere gebieden dan woningbouw zijn grote stappen gezet. Liempde, Lennisheuvel en het hele gebied rondom kasteel Stapelen hebben geweldig geprofiteerd van de enorme investeringen van Landschappen van Allure. Onze economie, leefbaarheid en natuur/landschap hebben hiermee een impuls gekregen. Initiatieven als Box & Breakfast, Dommelbimd en Herenboeren Wilhelminapark hebben aandacht van ver buiten onze gemeente getrokken.

Combinatie95 vindt het uiterst belangrijk dat Boxtel financieel gezond blijft en toekomstbestendig is. Echter, net als veel andere gemeenten, verkeert ook Boxtel in financieel zwaar weer. De afgelopen jaren is de gemeente Boxtel geconfronteerd met miljoenentekorten, grotendeels veroorzaakt door tekorten in de jeugdzorg en buiten de invloedssfeer van onze gemeente. Ook de nasleep van de coronacrisis gaat veel impact hebben op de gemeentelijke financiën. De financiële middelen zijn dus beperkter dan ooit en dus is het maken van keuzes onvermijdelijk; welke (kern)taken doen we als gemeente wel en welke niet. Niet alles kan.

Bij keuzes die gemaakt moeten worden ligt voor Combinatie95 de prioriteit bij leefbaarheid en toekomstgerichtheid op sociaal, economisch en ecologisch gebied. Mogelijkheden voor cofinanciering moeten we maximaal benutten. Daarnaast vinden we het erg belangrijk dat binnen de gemeente efficiënt en zakelijk wordt gewerkt en financiële middelen effectief worden besteed. Hier is ook nog winst te behalen.

Combinatie95 is erg terughoudend in het verhogen van de lastendruk (ozb, afval- en rioolheffing) van inwoners en bedrijven. Dit zullen we ook blijven. Pas als het resultaat van duidelijke keuzes maken, inzetten van cofinanciering en efficiënt werken ontoereikend zijn, is een verhoging van de lastendruk voor Combinatie95 bespreekbaar.

1. Combinatie95 verankerd in Boxtel, Liempde, Esch en Lennisheuvel

Hier staan we voor:

- Een stevige verankering in alle kernen;
- Op een stabiele en inhoudelijke wijze bijdragen aan de ontwikkeling van Boxtel;
- Deskundige wethouder, raadsleden en fractieondersteuners die maatschappelijk actief zijn en midden in de samenleving staan;
- Een goede weerspiegeling en vertegenwoordiging van de Boxtelse samenleving.

Vier kernen met verschillende kenmerken en hun eigen identiteit. Boxtel, Liempde, Lennisheuvel en Esch vormen vanaf 2021 samen de gemeente Boxtel. Om de eigen identiteit te behouden is een goede vertegenwoordiging in het gemeentebestuur cruciaal. Combinatie95 heeft zich de afgelopen decennia bewezen als betrouwbare partij met stevige wortels in Boxtel, Liempde en Lennisheuvel. Om ook in Esch goed verankerd te geraken hebben wij al in een vroegtijdig stadium de verbinding gelegd met en ons sterk gemaakt voor de belangen van de Esschenaren. Met de aansluiting van de gevestigde partijen Samenwerking '95 en Progressief '96 is ook de kern Esch binnen Combinatie95 stevig vertegenwoordigd.

Combinatie95 is niet gebonden aan landelijke partijkaders. Betrokken leden bepalen onafhankelijk de koers, die zich primair richt op de lokale belangen. Opnieuw heeft Combinatie95 met 50 inwoners een goede vertegenwoordiging en doorsnede van de gemeenschap uit de vier kernen. We leverden de afgelopen decennia drie sterke wethouders; Mario Knoops, Ger van den Oetelaar en Peter van de Wiel hebben hun sporen verdiend. Met Désiré van Laarhoven-van Abeelen hebben we de potentiële opvolger van Peter van de Wiel in huis. Désiré heeft ruime ervaring als raadslid in Boxtel en Liempde en wil zich met haar bedrijfskundige en communicatie achtergrond inzetten voor het zakelijk en resultaatgericht besturen van de gemeente.

Onze raadsleden, steunfractie en partijleden zijn maatschappelijk actief en staan midden in onze samenleving. Onze raadsleden zijn op verschillende disciplines deskundig en hebben veel contact met onze inwoners. Ook tijdens de drukbezochte maandelijkse partijvergaderingen worden actuele thema's besproken. Zo komen wij tot gedragen en afgewogen keuzes in de raad. Via ons digitale nieuwsblad 'Gecombineerd', met ruim 650 ontvangers, informeren wij onze leden en overige geïnteresseerden. In en buiten de raad is onze fractie onder aanvoering van fractievoorzitter Joep Schalkx prominent aanwezig. Met allerlei acties hebben we ons o.a. sterk gemaakt voor woningbouw en huisvesting in alle kernen, duurzame initiatieven waar inwoners aan kunnen deelnemen (zoals zonnevelden en elektrisch deelvervoer), aandacht voor ouderen, veiligheid in het verkeer, een zorgvuldige komst van Esch bij Boxtel en burgerinitiatieven zoals Rolstoelvriendelijk Liempde. Vernieuwing en continuïteit gaan hand in hand. Op onze verkiezingslijst staan zowel kandidaten die vanaf de oprichting betrokken zijn bij Combinatie95, raadsleden die al één of twee periodes lid zijn van de gemeenteraad als nieuwe, ambitieuze leden voor de toekomst. 17 kandidaten op de verkiezingslijst (van de 50) zijn jonger dan 35 jaar. Combinatie95 is verder versterkt met zeven Essche kandidaten. Stuk voor stuk actief in de Essche gemeenschap, met grote verdiensten voor het verenigingsleven en het (gemeentelijk) bestuur.

2. Duurzaamheid als kernwaarde

Hier staan we voor:

- Duurzaamheid is kernwaarde bij al ons handelen. Groei kent zijn grenzen!;
- Duurzaam handelen is niet alleen een kwestie van beleid, maar vooral van doen;
- Combinatie95 neemt mee het voortouw. Iedereen wordt uitgenodigd mee te doen.

In essentie is duurzaamheid: goed voor elkaar zorgen en een leefbare wereld achterlaten. Gemeente, burgers, bedrijven en instellingen; steeds meer nemen we onze verantwoordelijkheid. Omdat we zien dat onze ecosystemen aangetast worden. Onze volksgezondheid wordt bedreigd door luchtvervuiling, ontbossing en dierziekten, het klimaat verandert merkbaar en onze leefomgeving, natuur en biodiversiteit delven het onderspit. De urgentie om hier iets tegen te doen wordt steeds breder gedragen. Dat zien we onder andere doordat bedrijven die geen oog hebben voor duurzame bedrijfsvoering in de verdrukking komen. En inwoners beseffen dat we meer naar elkaar en onze leefomgeving om moeten kijken. Groei kent zijn grenzen! De toekomst van onszelf en onze (klein)kinderen staat op het spel. Alleen door echt te kiezen voor duurzaamheid als kernwaarde houden we onze aarde en dus ook Boxtel leefbaar. Bij Combinatie95 zit dit in de genen.

Boxtel werkt hard aan haar Duurzaamheidsagenda en neemt op veel terreinen haar verantwoordelijkheid. We willen niet blijven hangen in beleid, maar ambitieus aan de slag. Samen met inwoners, bedrijven en instellingen. Centraal staan drie themavelden die de hele lading dekken: sociaal, economisch en ecologisch. Combinatie95 verbindt zich hier vanaf haar oprichting aan. Er is veel (inter)nationale belangstelling voor de stappen die wij zetten rond GreenTech. Boxtel was via Peter van de Wiel initiatiefnemer bij Landschappen van Allure, waardoor voor € 30 miljoen in onze omgeving geïnvesteerd werd. Ook goed voor de lokale economie, leefbaarheid en natuur/landschap. De Kleine Aarde en Herenboeren zijn oude en nieuwe iconen van een nieuwe samenleving. En stadslandgoed Stapelen is, inclusief het unieke burgerinitiatief Dommelbimd, nu een 15 ha groot stadspark en daarmee een belangrijke, duurzame toeristische trekker. Combinatie95 ondersteunt deze ontwikkelingen en wil een klimaat creëren waar meer van dit soort initiatieven ontstaan.

We zijn er trots op dat vooral de Boxtelse inwoners ervoor zorgen dat onze gemeente op duurzaamheidsgebied een belangrijke naam in Nederland is. Logisch dus dat Boxtel via de Combinatie95-wethouder voorzitter was van de Stuurgroep Energietransitie Noordoost Brabant, actief in de kopgroep Transitie Landbouw, voorloper van diverse natuurprojecten, initiatiefnemer van een nieuwe Circulaire Economie via GreenTech en mee aan de wieg stond van diverse burger- en leefbaarheidsinitiatieven, zoals SPPiLL. Combinatie95 staat voor een gemeente die alle partijen continu uitdaagt het beste uit zichzelf te halen, waarbij de gemeente maximaal meewerkt.

3. Kern Boxtel: diversiteit in wijken

Hier staan we voor:

- Respecteer en ondersteun diversiteit en eigenheid van wijken en kernen;
- Bouwplannen in alle vier kernen tot uitvoering brengen;
- Steun initiatieven uit kernen/wijken, vooral op gebied leefbaarheid/sociale cohesie;
- Elke wijk heeft een kloppend hart, met minimaal één fysieke ontmoetingsplek;
- Maak keuze met inwoners waar sociaal maatschappelijke functies thuishoren;
- Snel starten met renovatie Oosterhof;
- Revitaliseren delen van Oost die in neerwaartse spiraal zitten;
- Boxtel Binnen de Bruggen is de kapstok voor ontwikkelingen in centrum;
- Simeonshof wordt bredere woonzorgaccommodatie met meerdere wijkfuncties;
- In Selissenwal moet Walnoot nog meer sociaal hart worden van pluriforme wijk;
- De Kleine Aarde wordt huiskamer van Munsel-Selissen-In Goede Aarde.

Combinatie95 wil een gemeente die alle partijen continu uitdaagt het beste uit zichzelf te halen, waarbij de gemeente maximaal meewerkt. Dat geldt dus ook op het gebied van leefbaarheid. Wij dagen de diverse Buxtelse wijken uit om de kracht van de gemeenschap te benutten. Wij willen geen eenheidsworst, maar oog hebben voor verscheidenheid en eigenheid. Voldoende geschikte, nieuwe woningen in alle kernen is daarbij absoluut noodzakelijk.

De leefbaarheid van de kernen en wijken is het meest gediend met eigen initiatieven. Hierdoor ontstaat een optimaal perspectief waarin bewoners duurzaam vorm geven aan samen wonen en leven. Goede voorbeelden in overvloed. Dorpsberaad en SPPiLL in Liempde, Dorpsberaad in Lennisheuvel en Wijkberaad Munsel-Selissen en PEP in Esch hebben de leefbaarheid/sociale cohesie een grote dienst bewezen. Deze en andere initiatieven krijgen onze ondersteuning. Belangrijk is om de randvoorwaarden voor burgerparticipatie vooraf duidelijk te bepalen en te communiceren waar invloed op uit te oefenen is en waarop niet. Dit om verwachtingen te managen en geen verkeerde verwachtingen te wekken. Ook terugkoppeling van inbreng moet beter, waarbij procedureel de afspraken tijdig nagekomen moeten worden.

De kern Buxtelt is rijk aan vitale, leefbare wijken. Centrum-Breukelen, Buxtelt-Oost, Munsel-Selissen-In Goede Aarde en Selissenwal; ieder heeft haar eigen identiteit die wij willen versterken. Dat geldt ook voor de kernen Esch, Lennisheuvel en Liempde. Wij zijn van mening dat elke wijk en kern een kloppend hart nodig heeft. In eerste instantie zijn dat de mensen in de wijk/kern die met mooie initiatieven de leefbaarheid en sociale cohesie versterken. Dit moeten we als eerste ondersteunen. Uiteraard is daarvoor ook minimaal één fysieke ontmoetingsplek per wijk/kern nodig. Buxtelt is daar op dit moment ruim in voorzien. Samenwerken, concentreren, inzet van vrijwilligers en creëren van verdienmodellen levert meerwaarde op; inhoudelijk én financieel. En biedt bovendien mogelijkheden om voor elke wijk/kern een gemeenschapsvoorziening te realiseren/te behouden.

De Buxtelse wijken zijn divers, maar ook daar binnen is de diversiteit groot. Er zijn verschillen in leeftijd, gezinssamenstelling, opleidingsniveau, inkomenssituatie, religieuze en etnische achtergrond etc. We vinden het belangrijk om deze verschillen te omarmen en initiatieven te ondersteunen die mensen met elkaar in contact brengen. De Smaak van Buxtelt is een perfect voorbeeld.

Buxtelt-Oost is onze grootste wijk. De Rots, Huiskamer Hoogheem, Wilgenbroek en Kinderboerderij vormen een sociale as, dwars door de wijk heen. Samen met de inwoners van de wijk moeten we keuzes maken waar welke sociaal maatschappelijke functies thuishoren. Laten we daarbij zorgen dat wijkbudgetten vooral ingezet worden voor goede sociale initiatieven en minder voor stenen. Ook winkelcentrum Oosterhof heeft een belangrijke sociale functie. De renovatie moet daarom nu echt opgepakt worden, met voldoende aandacht voor de belangen van zowel het winkelcentrum als omwonenden. Zoals het er nu naar uitziet kan begin 2021 daadwerkelijk worden gestart met de renovatie. Terwijl grote delen van deze groene wijk er prima voor staan, ziet Combinatie95 toch ook een neerwaartse spiraal in andere delen. De Gaardenbuurt en het gebied rondom Hoogheem moet samen met JOOST een grondige opwaardering krijgen. Selissenwal biedt hiervoor de inspiratie.

In Centrum-Breukelen komen de functies economie en wonen samen. Combinatie95 staat voor een compact, sterk kernwinkelgebied tussen Zwaansebrug, Rozemarijnstraat en Markt met focus op economie. Vanuit kansen geredeneerd moeten verenigde ondernemers samen met de gemeente en inwoners de onvermijdelijke recessie in het na-coronatijdperk te lijf gaan. Combinatie95 wil - in ieder geval in het toeristische seizoen (1 april-1 oktober) - een autovrije markt voor een uitnodigend en bruisend centrum. Met uitzondering voor parkeren voor mensen met een beperking. Rondom de Markt zijn volop parkeermogelijkheden in de nabijheid. Buxtelt Binnen de Bruggen vormt de duidelijke kapstok voor deze ontwikkelingen met opvallende entrees van het centrum, verbinding bibliotheek-Zwaanse plein en vernieuwd Processiepark. Hiermee wordt het centrum van Buxtelt echt onderscheidend van omliggende gemeenten, waardoor het vernieuwde aantrekkingskracht krijgt. Voor eigen en regionale inwoners, maar ook voor toeristische bezoekers. De aanloopstraten naar dit economisch hart worden ingevuld met een combinatie van wonen en thuisbedrijvigheid.

Combinatie95 ondersteunt het onderzoek om wijkhuis Simeonshof te ontwikkelen tot een bredere woonzorgaccommodatie met meerdere wijkfuncties in samenwerking met diverse organisaties.

Selissenwal is de afgelopen jaren getransformeerd van achterstandswijk tot een moderne, diverse wijk. Het winkelhart is essentieel voor de dynamiek in deze wijk en verdient ondersteuning. Verbeterpunten zijn meer groen en de staat van de voet- en fietspaden. De Walnoot moet nog meer het sociale hart worden van alle groepen in deze pluriforme wijk. Maar ook evenementen zoals De Bazaar zijn belangrijk. Op de locatie Lindenlust is het belangrijk dat er niet meer van hetzelfde in deze wijk gebouwd wordt. Het aandeel sociaal is hier al groot genoeg.

Munsel-Selissen-In Goede Aarde betekent vooral mooi wonen in een groene, rustige woonomgeving. Het is de wijk met onze meest tevreden inwoners. Daar moet Heem van Selis ook een bijdrage aan gaan leveren. In Goede Aarde was een van de eerste duurzame voorbeeldwijken in Nederland. En nu komt er een uniek, circulair appartementsgebouw voor jongeren bij op De Kleine Aarde. Twee wethouders van Combinatie95 stonden aan de wieg hiervan en die lijn zullen wij zeker doortrekken. Combinatie95 mist nog een sociaal hart in deze wijk en ziet voor De Kleine Aarde ook een rol als huiskamerfunctie.

4. Liempde

Hier staan we voor:

- Omarmen en ondersteunen door de gemeente van de zelforganisatie en krachtenbundeling in Liempde en als voorbeeld inzetten ter inspiratie en uitrol naar andere kernen en wijken;
- Nieuwe plannen vanuit de inwoners van Liempde voor versterking van de leefbaarheid en de lokale economie zoveel mogelijk faciliteren en ondersteunen;
- Bouwplannen tot uitvoering brengen en blijvend inzetten op de bouw van woningen op maat, met ook nieuwe woonvormen;
- Ondersteuning van ontwikkelingen om de vitaliteit van Liempde te behouden en versterken;
- Geen doorgaand buitendorps vrachtverkeer over Roderweg-Barrierweg;
- Verduurzaming bedrijventerrein Daasdonk in overleg en samenwerking met de ondernemers;
- Realisatie groeninzamelpunt bij kostenneutraliteit en meerwaarde.

Liempde is een landelijk voorbeeld van zelforganisatie, krachtenbundeling en versterking van de eigen identiteit. Geen Calimero-gedrag, maar samen de handen uit de mouwen steken om waar mogelijk de eigen toekomst te bepalen. Dorpsberaad, SPPiLL, vrijwilligers, het rijke verenigingsleven, ondernemers en burgerinitiatieven zoals Rolstoelvriendelijk Liempde, waar leden van Combinatie95 aan de wieg stonden, spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling en leefbaarheid van Liempde. Combinatie95 vindt het belangrijk om deze ontwikkeling stevig te omarmen, ondersteunen en uit te rollen in de rest van Boxtel. Zo kunnen kernen en wijken zichzelf versterken.

Woningen zijn hard nodig, vooral voor starters en senioren. Maar gelukkig kan er binnenkort worden gestart met bouwen. Er waren veel hobbels te overwinnen. Inspraak, wettelijke procedures en bezwaarmakers kosten helaas teveel tijd. En de provincie moest overtuigd worden. Aanvankelijk wilde die op de locatie Hamsestraat-Roderweg slechts meewerken aan circa 50 grotere woningen. Dankzij de vasthoudendheid van wethouder Peter van de Wiel en fractievoorzitter Joep Schalkx is de provincie ten langen leste akkoord gegaan met de bouw van maar liefst 109 woningen. 65 woningen hiervan zijn sociale huur en goedkope en betaalbare rijwoningen in de koopsector. Daarnaast komen aan de Hamsestraat 16 woningen/woonwerkkavels op particuliere percelen. De resterende woningen zijn tweekappers en patiowoningen.

Verder wordt er in Liempde gebouwd in de tuin van de oude burgemeesterswoning (6), pastorie en -tuin (19) en in de ruimte tussen Kerkheiseweg en Boxtelsweg. In totaal bieden de plannen ruimte aan circa 180 woningen. Combinatie95 vindt het heel belangrijk dat deze woningen eerst aan de eigen inwoners aangeboden worden.

Désiré van Laarhoven ziet als kandidaat-wethouder woningbouw als een van haar persoonlijke speerpunten. Naast de realisatie van de 180 woningen wil Combinatie95 ook de komende jaren inzetten op de ontwikkeling van nieuwe bouwlocaties en de realisatie van woningen op maat. Nieuwe woonvormen zijn hierbij zeker de moeite van het onderzoeken waard. We denken hierbij aan de opsplitsing van grote woningen (niet alleen monumenten) in meerdere appartementen, de realisatie van woonzorgcomplexen of plaatsing van tijdelijke woningen als tiny-houses bijvoorbeeld in combinatie met de realisatie van nieuwe natuur op VAB-locaties. Na Hamsestraat-Roderweg wil Combinatie95 aan de slag met de locatie Smaldersestraat; in de provinciale Verordening Ruimte benoemd als stedelijk afweegbaar. Daar kunnen de volgende ca. 100 woningen komen.

Naast de bouw van woningen is samenwerking tussen diverse organisaties heel belangrijk voor het vitaal houden van Liempde. De vele verenigingen, organisaties en bedrijven in Liempde vervullen hierbij een cruciale rol. Versterking van de samenwerking, gebruik van elkaars expertise, betrekken van de jeugd, het gezamenlijk uitvoeren van taken en inspelen op kansen zijn ontwikkelingen die de gemeente moet ondersteunen.

Liempde heeft de laatste jaren een facelift ondergaan. Door de inzet van veel vrijwilligers is het dorp ingrijpend heringericht. De inrichting in het centrum is gewijzigd. Het resultaat zorgt voor minder hardrijdend verkeer, minder doorgaand vrachtverkeer, meer terrasruimte voor horeca, goed begaanbare trottoirs en een zeer functionele ruimte voor activiteiten en evenementen. Doordat Rolstoelvriendelijk Liempde met haar plannen aansluiting zocht bij het heringerichte centrum, is het centrum in 2020 voorzien van trottoirs en wandelpaden die voor alle inwoners goed te bewandelen zijn. Combinatie95 wil dat de gemeente nieuwe plannen vanuit de inwoners van Liempde voor versterking van de leefbaarheid en de lokale economie zoveel mogelijk faciliteert en ondersteunt.

Door de herinrichting van het centrum is doorgaand vrachtverkeer hier verminderd. Maar ook doorgaand vrachtverkeer over de Roderweg-Barrierweg richting Boxtel-Sint-Oedenrode vraagt om aandacht. Deze wegen zijn beter ingericht op grotere verkeersstromen, maar niet bedoeld voor afwikkeling van vrachtverkeer van grote bedrijven die net over de grens met Liempde gevestigd zijn. Combinatie95 wil dat de gemeente de ontwikkelingen van dit soort bedrijven en de lopende procedures actief volgt en indien nodig procedures start om te voorkomen dat transporten over Liempds grondgebied plaatsvinden. Dit vanwege de veiligheid van de vele fietsers die gebruik maken van de Broekdijk, Roderweg en Barrierweg, maar ook omdat we vinden dat zulke bedrijven niet passen midden in Nationaal Landschap Het Groene Woud.

Daasdonk is een bedrijventerrein dat qua schaal en invulling perfect bij Liempde past. Mocht een bedrijf hier uit zijn jasje groeien dan zijn er mogelijkheden om 'op te schuiven' naar grotere broer Ladonk in Boxtel en om hiermee ruimte te maken voor nieuwe bedrijven/starters. Combinatie95 ziet mogelijkheden om het bedrijventerrein in overleg en samenwerking met de ondernemers te verduurzamen (zie hoofdstuk 7).

Esch heeft nu een eigen groeninzamelpunt dat kostenneutraal draait. Maar het levert ook gebruiksgemak voor inwoners op en bespaart vervoersbewegingen. Combinatie95 wil onderzoeken of dit voor Liempde ook mogelijk is.

5. Esch - Nieuwe toekomst, zelfde identiteit

Hier staan we voor:

- Behoud en versterking leefbaarheid Esch;
- Behoud van het sociale hart van Esch met dorps huis De Es en basisschool Willibrordus;
- Zachte landing van Esch in Boxtel door goede communicatie, duidelijke communicatie en geleidelijke overgang van regelingen en subsidies voor verenigingen;
- PEP als gesprekspartner voor de gemeente Boxtel, ook bij het opstellen van de omgevingsvisie voor Esch;
- Nieuwe plannen vanuit de inwoners van Esch voor versterking van de leefbaarheid en de lokale economie zoveel mogelijk faciliteren en ondersteunen;
- Alle mogelijkheden voor nieuwe woningbouwlocaties onderzoeken en ontwikkelen;
- Samen met initiatiefnemer komen tot ontwikkeling van de locatie 'oude timmerfabriek' tussen Dorpsstraat en Postelstraat;
- Bouw van betaalbare woningen voor starters en ruimte voor nieuwe woonvormen, tijdelijke woningen en verbouw van grote woningen tot appartementen;
- Doorgaan met de uitgifte van woningen en kavels in de Reigerskant;
- Woningbouw zoveel mogelijk voor 'eigen' inwoners beschikbaar maken;
- Geen grote Ruimte voor Ruimte-woningen op locaties die voor 'eigen' woningbouw geschikt zijn;
- Terugdringen van doorgaand (vracht)verkeer door Esch;
- Veilige auto- en fietstunnel die het centrum Esch verbindt met de A2;
- Versterking van natuur en landschap met respect voor bestaande bedrijven, samen met de versterking van de toeristische infrastructuur en het aanbod van toeristische voorzieningen;
- Behoud groeninzamelpunt als in de nieuwe Boxtelse situatie de balans tussen kosten, gebruiksgemak en milieuwinst ook positief uitvalt;
- Verduurzaming bedrijventcluster Broxven/Leunisdijk in samenwerking met ondernemers.

Vanaf 1 januari 2021 maakt Esch onderdeel uit van de gemeente Boxtel. Naast Boxtel, Liempde en Lennisheuvel dan de vierde mooie dorpskern die binnen de gemeentegrenzen valt. Het behoud en versterken van leefbaarheid van kernen en wijken is een van de belangrijkste speerpunten van Combinatie95. Vanuit deze ambitie zet Combinatie95 zich ook maximaal in voor Esch. Esch is namelijk een fraai dorp met een zo'n 2.200 inwoners waar het fijn is om te wonen, fijn om te leven. Het kenmerkt zich door een grote saamhorigheid en betrokkenheid van de inwoners bij het eigen dorps leven. De bereidheid om iets voor en met elkaar te doen is groot. Een dorp met mooie evenementen en initiatieven, zoals het Essche bierpompfeest, het jaarlijkse jeu-de-boules toernooi, Op Drift en Samenloop voor Hoop, maar ook bijvoorbeeld een monument voor de zwarte zusters en een gedenkplek bij het haventje. Een dorp met een mooi hart, met onder andere het marktplein, De Es, het oude gemeentehuis, de kerk en de bierpomp. Een dorp met tal van clubs en verenigingen. Een dorp met een groen buitengebied met afwisselend weilanden, agrarische bedrijven, natuur en de Essche stroom. Tevens een dorp met eigen voorzieningen als dorps huis De Es, het sportpark met voetbal-, korfbal- en tennisvereniging en Sint Willebrordusgilde, basisschool Willibrordus met sportzaal, een groeninzamelpunt, woonzorgvoorziening Het Buitenhuis, de Sint-Willibrorduskerk (onderdeel van de BELL-parochie), maar ook een aantal commerciële voorzieningen die bijdragen aan de leefbaarheid (zoals supermarkt en horecagelegenheden). Kortom, Esch is in zijn geheel een mooi dorp met een hechte gemeenschap waar je als gemeente zuinig op moet zijn en een belangrijke rol hebt in het behouden van de leefbaarheid en vitaliteit. Want dit gaat uiteraard niet vanzelf.

Binnen Esch vormen dorps huis De Es en basisschool Willibrordus samen het sociaal hart van Esch. Elke kern in Boxtel verdient naar de mening van Combinatie95 zo'n sociaal hart. Vandaar dat Combinatie95 zich inzet voor het behoud van deze twee voorzieningen. De realisatie van Reigerskant zorgt mede voor de levensvatbaarheid van de school. Middels volwaardige renovatie of nieuwbouw moet de school met gymzaal de komende jaren aangepast worden aan de eisen van deze tijd.

Combinatie95 vindt het belangrijk dat Esch zacht 'landt' in de gemeente Boxtel. Inwoners, verenigingen, instellingen en bedrijven zullen verschillen ervaren met beleid en ondersteuning zoals ze dat gewend waren in Haaren. Combinatie95 wil dat belanghebbenden worden betrokken bij beleidsvorming en in adviescommissies. Ook moeten organisaties en verenigingen voldoende tijd krijgen om andere regels, beleid en financiering te implementeren. Overeenkomsten, verschillen en wijzigingen moeten sowieso helder worden gecommuniceerd. Ook het gemeentelijk apparaat moet ingericht zijn op de komst van Esch bij Boxtel. Zo moet er al vóór 1 januari een wijkmakelaar beschikbaar zijn, zodat er één vast aanspreekpunt is voor vragen en initiatiefnemers.

In aanloop naar de toetreding tot Boxtel is vanuit PEP (Platform Esch' Perspectief) en haar werkgroepen (Zorg en Welzijn, Verenigingen, Verkeer en Wonen en Voorzieningen) een leefbaarheidsplan aangeboden aan zowel de gemeente Haaren als Boxtel. Voor Esch de start van een nieuw traject waarbij PEP streeft naar het behoud en de verbetering van de leefbaarheid in Esch. PEP zal vanuit Esch functioneren als belangrijke gesprekspartner voor de gemeente Boxtel, ook bij het opstellen van de omgevingsvisie voor Esch. Combinatie95 draagt PEP een warm hart toe en waardeert het zeer dat inwoners zelf het initiatief hebben genomen voor een leefbaarheidsplan. Combinatie95 wil dat de gemeente plannen vanuit de inwoners van Esch voor versterking van de leefbaarheid en de lokale economie zoveel mogelijk faciliteert en ondersteunt. Op dezelfde wijze zoals dat ook bij Liempde en Lennisheuvel gebeurt.

Woningbouw is erg relevant voor het behoud van de leefbaarheid en de voorzieningen in Esch. Reigerskant is momenteel de enige woningbouwlocatie. Hier worden tussen de 65 en 75 woningen gebouwd. Om Esschenaren de meeste kans te geven op deze huizen is Combinatie95 voorstander van een gestage realisatie en tevens om de communicatie over de verkoop in eerste instantie alleen op inwoners van Esch te richten. Naast een particulier initiatief voor circa acht woningen zijn er op dit moment geen nieuwe woningbouwlocaties in het vooruitzicht. Combinatie95 wil daarom dat de gemeente zo snel mogelijk een onderzoek start naar nieuwe bouwlocaties voor Esch, met uiteraard veel inspraakmogelijkheden voor bewoners. Ook nieuwe woonvormen zijn hierbij zeker de moeite van het onderzoeken waard (zie hoofdstuk 4 Liempde). Ruimte voor Ruimte (RvR) woningen, waarbij woningen worden gerealiseerd op grote kavels (circa 1.000 m²), zijn minder gewenst.

Het terugdringen van doorgaand (vracht)verkeer door Esch is een belangrijk aandachtspunt voor Combinatie95. De doorgaande wegen, Leunisdijk, Haarenseweg en Dorpsstraat, zijn op een flink aantal plekken smal en huizen staan dicht op de weg evenals obstakels. Daarnaast is de bestrating op veel plekken voorzien van een kleine opstaande rand. De weginrichting zorgt ervoor dat fietsers, (vracht)auto's en vaak ook voetgangers gebruik maken van hetzelfde weggedeelte wat regelmatig leidt tot gevaarlijke situaties. Dit is deels op te lossen door het weren van verkeer dat er niet hoeft te zijn, maar ook door nieuwe verkeersmaatregelen en aanpassingen van wegen die nadrukkelijk rekening houden met kwetsbare verkeersdeelnemers en aanwonenden. PEP kan hierbij prima fungeren als klankbord en gesprekspartner. Verder zijn er in Esch twee bewaakte, gelijkvloerse spoorwegovergangen. Eén daarvan ligt in de doorgaande weg vanuit Esch naar de A2, de Runsdijk. Met de invoering van het PHS (Programma Hoogfrequent Spoorvervoer) wordt het ook op deze spoorwegovergang veel drukker. Daarom wil Combinatie95 voor Esch een veilige auto- en fietstunnel die het centrum verbindt met de A2, zonder dat dit leidt tot meer doorgaand verkeer door Esch.

Vanuit het eigen leefbaarheidsplan van Esch is het een doelstelling om de landschappelijke waarde binnen de driehoek Vught, Boxtel en Haaren te versterken. Belangrijk zijn de gebieden in en rondom De Ruiting en de Essche Stroom en zones tegen bestaande natuurgebieden zoals Landgoed Den Eikenhorst. Combinatie95 maakt zicht hard om in deze gebieden - met respect voor aanwezige agrariërs en tuinders/telers - natuur en landschap te versterken in combinatie met de verbetering van fiets- en wandelpaden en versterking van het aanbod van toeristische voorzieningen zoals B&B's. Hierdoor wordt de leefbaarheid en lokale economie van Esch versterkt.

Daarnaast liggen er voor Esch goede kansen om aan te sluiten bij de ontwikkelingen van Het Groene Woud en Van Gogh Nationaal Park. Combinatie95 wil hierbij toeristische initiatieven van ondernemers en organisaties stimuleren en ondersteunen. Lijsttrekker en kandidaat-wethouder Désiré van Laarhoven heeft jarenlange ervaring op dit gebied en wil dit graag inzetten om ook in Esch – in samenwerking met ondernemers en organisaties - diverse initiatieven van de grond te krijgen. Esch heeft een eigen groeninzamelpunt. Elke twee weken kunnen inwoners 's zaterdags gedurende enkele uren groen- en snoeiafval inleveren bij het sportpark. Op dit moment gebeurt dit kostenneutraal. Dit levert veel gebruiksgemak op voor de inwoners van Esch en is door de korte rijafstand minder milieubelastend. Combinatie95 wil het groeninzamelpunt in stand houden als deze meerwaarde ook in de Boxtelse situatie geldt.

Esch heeft aan Broxven/Leunisdijk een eigen, kleinschalig bedrijvencluster. Combinatie95 ziet kansen om dit cluster in samenwerking met de ondernemers te verduurzamen (zie hoofdstuk 7). Hierbij kan samen opgetrokken worden met de verduurzaming van bedrijventerrein Daasdonk in Liempde.

6. Lennisheuvel

Hier staan we voor:

- Flankerend beleid voor Lennisheuvel bij realisatie van ontwikkelingen op Ladonk en Vorst;
- Vergroening van de Armehoefstraat en Mijlstraat, met in de Mijlstraat een combinatie met een verkeer remmende inrichting;
- Stimuleren en omarmen van nieuwe toeristische ontwikkelingen;
- Blijvend inzetten op de bouw van woningen op maat, met nieuwe woonvormen en een bouwlocatie voor de toekomst;
- Lennisheuvel nog meer zeggenschap geven over gelden die voor hen bedoeld zijn;
- Terugdringen van doorgaand (vracht)verkeer door Lennisheuvel;
- Veilige fietsverbinding bij rotonde Boseind;
- Via mobiliteitsplan MOVE'31 ontwikkelen van beleid en maatregelen voor (vracht)auto's, fietsers en wandelaars in en door Lennisheuvel.

Boxtel heeft met Lennisheuvel, Liempde en Esch meerdere kernen binnen haar gemeentegrenzen, maar de enige kern die 'achter' een groot bedrijventerrein ligt is Lennisheuvel. Dat betekent dat Lennisheuvel vaak de effecten van besluiten over bedrijfsactiviteiten c.q. maatregelen voor Ladonk en Vorst ervaart. Combinatie95 vindt het belangrijk dat ontwikkelingen op dit gebied vooraf goed besproken en afgestemd moeten worden met Lennisheuvel en dat indien nodig op voorhand flankerend beleid voor Lennisheuvel opgenomen wordt in de uitwerking en realisering van de plannen. Onderdeel hiervan is dat op Vorst B de toezeggingen voor Greentech Park Brabant w.b.t. gebruik en uitgesloten activiteiten gegarandeerd worden door het vastleggen hiervan in bestemmingsplan en vestigingsvoorwaarden. Dit betekent ook dat er hier geen biomassa wordt verbrand of vergist, maar uitsluitend wordt gebruikt als grondstof voor andere producten.

Lennisheuvel profileert zich als gastvrij dorp in Het Groene Woud. En daar is met gelden van Landschappen van Allure flink in geïnvesteerd. Désiré van Laarhoven, lijsttrekker en kandidaat-wethouder van Combinatie95, heeft afgelopen jaren het project Natuurexperience Lennisheuvel als externe projectleider getrokken en kent Lennisheuvel dus goed. Binnen het project is de entree van Lennisheuvel verfraaid; heeft de straat Lennisheuvel een groene metamorfose ondergaan en is de speeltuin in het centrum opgeknapt en vergroend. Ook de routes naar de Kampina en het edelhertengebied hebben een impuls gekregen door de realisatie van een wandelbrug over de Beerze en de ontwikkeling van de NS-wandelroute Boxtel en Best met 'aankleding' van de route met kunstwerken en extra vergroening. Combinatie95 wil dat dezelfde vergroening als in de straat Lennisheuvel nu daadwerkelijk opgepakt wordt in de Armehoefstraat en Mijlstraat, waarbij de inrichting van de Mijlstraat tevens een verkeer remmend effect heeft.

De investeringen vanuit Landschappen van Allure stimuleren toerisme en leefbaarheid van Lennisheuvel. Bed- en breakfast voorzieningen, terrassen/theetuinen en goede bewegwijzering maken het dorp aantrekkelijk voor fietsers en wandelaars. Alleen al de nieuwe NS-route trekt jaarlijks meer dan 10.000 wandelaars. Door de realisatie van 'extra lussen' kunnen wandelaars nog langer in Lennisheuvel worden gehouden. Combinatie95 zal nieuwe toeristische ontwikkelingen stimuleren en omarmen.

Combinatie95-wethouder Peter van de Wiel heeft zich de afgelopen raadsperiodes volop ingezet voor Lennisheuvel met mooie resultaten; zowel vanuit zijn portefeuille als zijn rol als wijkwethouder. Zo verrijst aan de zuidrand van Lennisheuvel de lang gekoesterde nieuwbouwwijk 'Achter Den Eijngel' met maar liefst 85 woningen. Het is een mix van sociale huur- en goedkope koopwoningen (in de eerste fase minimaal 35%), middeldure en dure koopwoningen. De realisatie hiervan is erg belangrijk voor de leefbaarheid. Dat geldt voor voorzieningen, verenigingen en zeker ook voor de toekomst van de basisschool. Dat is als sociaal hart van het dorp hiermee verzekerd. Peter van de Wiel heeft zich er hard voor gemaakt dat ongeveer de helft van de nieuwe woningen wordt gerealiseerd als 'Nul op de Meter'. Dit is een woning die evenveel (of meer) energie opwekt als dat het nodig heeft voor het huis en het huishouden. Alle overige woningen worden aangeboden met 'Nul op de Meter' als optie. Goed voor klimaat én portemonnee van de nieuwe bewoners!

Naast de realisatie van de 85 woningen wil Combinatie95 ook aan de slag met de ontwikkeling van nieuwe bouwlocaties in Lennisheuvel om de jarenlange procedures tijdig te kunnen doorlopen. Combinatie95 wil daarom dat de gemeente zo snel mogelijk een onderzoek start hiernaar, met uiteraard veel inspraakmogelijkheden voor bewoners. Ook nieuwe woonvormen zijn hierbij zeker de moeite van het onderzoeken waard (zie hoofdstuk 4 Liempde).

Onze wijkwethouder Peter van de Wiel heeft zich in het college hard gemaakt voor de renovatie van de Orion. Gezien de functie van Orion, een belangrijke zaak en goed voor de leefbaarheid van Lennisheuvel. Door het college zijn diverse middelen die de sociale cohesie bevorderen aan kernen en wijken toegewezen. Zij kunnen zelf bepalen aan welke (sociale) doelen dit besteed wordt. Stichting RKO en het Dorpsberaad vervullen hierbij in Lennisheuvel een centrale rol. Combinatie95 wil dat wijken/kernen (nog) meer zeggenschap over gelden krijgen die voor hen bedoeld zijn, naast de specifieke wijkbudgetten. Door vermindering van de ambtelijke inzet op dit vlak kan geld vrijgemaakt worden voor extra budget voor leefbaarheidsinitiatieven zoals bijvoorbeeld 'Burenhulp'.

Combinatie95 maakt zich zorgen om de veilige verkeersafwikkeling bij rotonde Boseind in het kader van PHS-plannen en is daarom nog steeds voorstander van een fietstunnel of fietsbrug. Een oplossing die ook zorgt voor een betere bereikbaarheid van Ladonk. Maar dit moet wel financieel haalbaar zijn. Daarom verwachten we van het college dat het bij de provincie stevig inzet op financiële ondersteuning van een fietstunnel/-brug. Niet als onderdeel van PHS, maar als flankerend beleid voor de leefbaarheid van Lennisheuvel en goede bereikbaarheid van het bedrijventerrein.

Betere begaanbaarheid van trottoirs is nodig om ouderen in Lennisheuvel de kans te geven zonder ongelukken kerk of gemeenschapshuis te bereiken. Een ander verkeerszorgpunt is het doorgaande verkeer door Lennisheuvel, zowel van personenauto's als vrachtverkeer. Evenals de bereikbaarheid van Lennisheuvel bij calamiteiten. Ook de infrastructuur voor fietsers en wandelaars om Lennisheuvel te bereiken moet beter en veiliger. Combinatie95 wil dat deze punten nadrukkelijk meegenomen worden in het mobiliteitsplan MOVE'31, zodat dit uitgewerkt kan worden in beleid en maatregelen. Zie ook hoofdstuk 14 Mobiliteit.

7. Duurzame economie en innovatie

Hier staan we voor:

- Focus op een toekomstbestendige, circulaire economie;
- Revitalisering bedrijventerrein Ladonk;
- Ondernemers vervullen een belangrijke rol voor de leefbaarheid van Boxtel; de gemeente stimuleert en faciliteert. Goed, wederzijds overleg is hierbij cruciaal;
- Stimulering duurzame ontwikkeling bedrijventerreinen;
- Meer aandacht voor kleinere ondernemers, starters en bedrijfsverzamelgebouwen.
- Beter benutten van de unieke positie van Boxtel aan A2, spoorknooppunt en middelpunt van Het Groene Woud/Van Gogh Nationaal Park;
- Kansen benutten door samenwerking in de regio;
- Stimulering populierenlandschap en houtbouw voor versterking duurzaam buitengebied;
- Versterking van het centrum van Boxtel door meer groen, beleefbare cultuurhistorie, aantrekkelijk winkelaanbod, gezellige en gastvrije horeca en aantrekkelijke activiteiten;
- Wijken/kernen hebben recht op hun eigen levensvatbare winkelvoorzieningen.

De economie vormt één van de pijlers onder een duurzame samenleving. De komende decennia zal de economie overschakelen naar een toekomstbestendige, circulaire economie. Het kabinet legde in 2016 vast dat de Nederlandse economie in 2050 circulair moet zijn. Combinatie95 en zeker ook kandidaat-wethouder Désiré van Laarhoven - die vanuit haar werk veel ervaring heeft met circulaire projecten - wil dat Boxtel deze lijn ook volgt. Een circulaire economie ontstaat echter niet van de ene op de andere dag, maar de gemeente kan hier wel aan bijdragen door initiatieven en ontwikkelingen te steunen. Bijvoorbeeld via Green Deals met bedrijven en rijksoverheid. Combinatie95 vindt een circulaire economie belangrijk omdat duurzaam ondernemen niet alleen milieu- en maatschappelijk rendement oplevert maar ook financiële winst. Bedrijven die duurzaam ondernemen maken namelijk hun bedrijf toekomstbestendig, hebben een betere concurrentiepositie, bereiken kostenbesparingen en zijn aantrekkelijk voor huidig en toekomstig personeel. Combinatie95 vindt het voor de werkgelegenheid in de gemeente Boxtel daarom van belang dat de Boxtelse bedrijven zich op deze manier verder kunnen ontwikkelen.

Ondernemers spelen een belangrijke rol in de leefbaarheid en vitaliteit van onze gemeente. Zij creëren werkgelegenheid en ondersteunen het maatschappelijk leven. Elke branche kent een eigen diversiteit, dynamiek en problematiek. Ondernemers hebben een grote eigen verantwoordelijkheid om succesvol te zijn. De gemeente vervult hierbij de rol van stimulerende en faciliterende partner. Belangrijk hierbij is een goed overleg tussen gemeente, ondernemers en hun belangenverenigingen. Uiteraard uitgaande van respect voor elkaars rol, een wederzijdse inspanning en vertrouwen in elkaar. Combinatie95 wil zich hiervoor blijvend inspannen.

Bedrijventerrein Ladonk is belangrijk voor de werkgelegenheid in Boxtel. Combinatie95 ziet op dit moment helaas leegstand en verpaupering op Ladonk. De kans zit erin dat dit toeneemt door de lange termijn gevolgen van corona en doordat autobedrijven het moeilijk krijgen vanwege schaalvergroting en terugloop van het aantal merkdealers. Om Ladonk vitaal te houden wil Combinatie95 inzetten op revitalisering van het bedrijventerrein met meer aandacht voor energie-opwekking, energiedeling, veiligheid, groen (verkoeling, fijnstofafvang, werkklimaat) en afkoppeling regenwater. Bestaande bedrijven kunnen hier uitbreiden en nieuwe bedrijven krijgen de kans om zich hier te vestigen. Op Ladonk verwachten we van individuele bedrijven als VION meer eigen verantwoordelijkheid om tot verduurzaming en minder overlast te komen, anderzijds verwachten we van de gemeente een veel actievere en meer handhavende rol hierbij. Dit op gebied van stankoverlast van productieproces en afvalwater als ook van transportbewegingen, dierenwelzijn en geparkeerde vrachtwagens met levende varkens langs de wegen in Boxtel. Falende bedrijfsvoering van VION mag niet afgewenteld worden op de gemeenschap en inwoners van Boxtel.

Vorst A is ondertussen helemaal opgevuld en de Spoorzone wordt ontwikkeld. Vorst B kan een succesverhaal worden als duurzaam, innovatief bedrijventerrein. Dit is het thema waar met de provincie overeenstemming over is bereikt voor dit nieuwe bedrijventerrein. Van belang is dat we allemaal onze schouders hieronder zetten. De start moet worden gemaakt met de incubator, als bedrijfsverzamelgebouw voor duurzame, innovatieve bedrijven die aan de slag gaan om van snoeiafval nieuwe producten te maken. Gevolgd door de vestiging van bedrijven die passen binnen het thema van Vorst B.

Combinatie95 wil niet dat op de Boxtelse bedrijventerreinen en in woonwijken tijdelijke arbeidsmigranten gehuisvest worden. Daarvoor moet ruimte aan de randen rondom de bedrijventerreinen gezocht worden (buiten de bedrijventerreinen). Van belang is om op korte termijn beleid hiervoor vast te stellen met keuzes voor bijbehorende locaties.

Combinatie95 wil meer aandacht voor kleinere, lokale ondernemers. Bijvoorbeeld door ze vaker mee te nemen in aanbestedingen. Ook is het belangrijk dat Boxtel voorzien is van voldoende bedrijfsverzamelgebouwen. Leegstaande winkel- of bedrijfspanden zouden hiervoor ingezet kunnen worden.

Boxtel heeft een unieke positie: ligging aan de A2 en aan een spoorknooppunt, in het hart van Het Groene Woud en Van Gogh Nationaal Park en midden in de stedendriehoek Den Bosch, Eindhoven, Tilburg. Dit moeten we beter benutten, ook vanuit citymarketing. De voordelige vestigingspositie aan A2 en spoorknooppunt moet beter gepromoot worden, waarbij het belangrijk is dat Ladonk, Vorst en Daasdonk goed bereikbaar blijven. Via Agrifood Capital en Brainport moeten we ons verbinden met de omliggende regio's. Met name Brainport biedt veel kansen om aan te sluiten bij innovaties; juist ook voor individuele bedrijven. Daar liggen kansen voor onze lokale ondernemers en specifiek voor Vorst B. Het levert hoogwaardige werkgelegenheid en een extra innovatief en duurzaam profiel op. Daarbij is samenwerking tussen de vier O's (Ondernemers, Onderwijs, Overheid en Omgeving) vaak beslissend.

Boxtel heeft een prachtig buitengebied. En behalve dat dit zich zeer goed leent voor recreatief gebruik biedt het ook mogelijkheden voor duurzame productie: circulaire voedselproductie en biobased bouwen. Combinatie95 wil twee innovatieve, landelijke pareltjes - Herenboeren en populierenhoutbouw - de ruimte geven om uit te bouwen. Bij populierenhoutbouw worden populieren verwerkt tot platen die geschikt zijn voor constructiebouw in huizen, appartementen en hoogbouw. Door aanplant en productie van populieren wordt het populierenlandschap versterkt, gezorgd voor CO2-opslag en fijnstof afgevangen. De gemeente heeft samen met gemeente Best het voortouw genomen in de organisatie van Living Lab "Productieve natuur" van de Landschapstriënnale dat in het voorjaar van 2021 zal plaatsvinden. Combinatie95 verwacht dat hieruit veel kansen ontstaan voor duurzame bedrijven en innovaties.

De leegstand in het centrum van Boxtel is een probleem. Veranderd (internet) koopgedrag van mensen en concurrentie van steden en centra in de omgeving maken een herbezinning nodig. Een compacter en aantrekkelijker centrum kan verder verval voorkomen. Door aanpassing van de markt is het centrum al verbeterd, maar er moet meer gebeuren om het gebied nog aantrekkelijker te maken voor ondernemers, toeristen en bewoners. Zowel op fysiek vlak als in samenwerking tussen ondernemers, organisaties, verenigingen en gemeente. Combinatie95 wil nog steeds een volledig autovrije markt (behalve voor mensen met een beperking en in ieder geval in de periode van 1 april tot 1 oktober). Daarnaast willen we meer groen in het centrum en de aanloopstraten. Uit onderzoek blijkt dat een groen centrum een aanzuigende werking heeft op ondernemers en winkelend publiek.

Ook de versterking van de cultuurhistorie in het centrum, zoals het project Boxtel Binnen de Bruggen, (inclusief Zwaanse Plein en Processiepark) en Stadslandgoed Stapelen, levert economische winst op. Deze unieke locaties moeten veel meer actief ingezet worden als onderscheidende trekkers van bezoekers naar het centrum. Dat geldt ook voor het benutten van Oertijdmuseum Boxtel; een uniek museum op landelijk niveau. Groene routes vanuit het buitengebied naar het centrum zorgen er voor dat het centrum beter zichtbaar en beleefbaar wordt.

Evenementen en andere initiatieven versterken het economisch klimaat. Dat lukt alleen via sterke samenwerking tussen ondernemers onderling, de gemeente, organisaties als Boxtel Vooruit en verenigingen. Combinatie95 geeft graag ruimte aan nieuwe initiatieven die zorgen voor een bruisend centrum. De combinatie van groen, beleefbare cultuurhistorie, aantrekkelijk winkelaanbod, gezellige en gastvrije horeca en aantrekkelijke activiteiten moeten het centrum van Boxtel de gewenste impuls geven. Combinatie95 ziet hierbij een nadrukkelijke rol voor de gemeente als participerende en faciliterende overheid, bij samenwerkingen met ondernemers. Verhuurders van winkelvastgoed moeten daarbij door de gemeente meer aangesproken worden op hun verantwoordelijkheid hierbij.

Wijken/kernen als Boxtel-Oost, Selissenwal, Esch en Liempde verdienen hun eigen levensvatbare winkelvoorzieningen, waarbij de winkels een wijkfunctie hebben voor de dagelijkse boodschappen. Uitgangspunt moet daarbij zijn dat er geen verdringing plaats mag vinden. Dat betekent dat afspraken uit de Visie op detailhandel en horeca voor Combinatie95 uitgangspunt zijn.

8. Vrijtijdseconomie en buitengebied

Hier staan we voor:

- Sterke profilering kernkwaliteiten van Boxtel om te profiteren van de sterke groei van de Brabants vrijetijdssector t.b.v. meer bezoekers, meer bestedingen en meer banen;
- Benutten kansen voor cofinanciering toeristische projecten ter versterking van centrum en fietsbrug over de A2;
- Actief meewerken aan een flexibele herbestemming van voormalige agrarische bedrijven (VAB's) die recht doet aan het buitengebied;
- Stimuleren en ondersteunen van de verbetering van de toeristische infrastructuur.

De Brabantse vrijetijdssector groeit sterk, zo sterk zelfs, dat de ambitie die was opgesteld voor 2020, reeds in 2017 is bereikt. De Brabantse vrijetijdssector groeit daarmee twee keer sneller dan verwacht. In cijfers: tot aan corona een groei van 25% in bestedingen, voor het aantal banen 22% en in de subsector cultuur, recreatie en sport zelfs 46%. Het is belangrijk voor Boxtel om hiervan mee te profiteren en daarvoor heeft het unieke mogelijkheden. Denk aan de cultuurhistorische parels als de Boxtel Binnen de Bruggen, Stadslandgoed Stapelen, Oertijdmuseum Boxtel, het Groot Duijfhuis, Landgoed Velder, het centrum van Liempde en Esch, natuurpark Boscheind, de waardevolle natuurgebieden De Kampina, De Geelders en De Scheeken (met de edelherten), het aanbod aan dagrecreatieve en overnachtingslocaties en niet te vergeten het grote aantal en bijzondere evenementen. Van belang is deze bijzondere kwaliteiten sterker te profileren en te communiceren.

Boxtel heeft met haar mooie gevarieerde buitengebied uitgelezen mogelijkheden voor extensieve buitensportactiviteiten, zoals wandelen, fietsen, mountainbiken, kanoën, bootcamp, etc. Hierbij worden we regelmatig geconfronteerd met tegengestelde belangen doordat natuurorganisaties niet of slechts mondjesmaat ruimte hiervoor verlenen. Combinatie95 vindt het belangrijk dat inwoners en bezoekers ook de prachtige natuur van Boxtel kunnen beleven en wil het voortouw nemen om in overleg met natuurorganisaties een betere balans tussen natuur en extensieve recreatie te vinden.

De ontwikkeling van Van Gogh Nationaal Park biedt uitgelezen kansen om aan te haken bij de marketingactiviteiten die ontwikkeld worden. Het Groene Woud blijft als onderdeel van Van Gogh Nationaal Park en zeer sterk netwerk van groot belang voor de ontwikkeling en realisatie van projecten. Naast het benutten van deze marketingkansen wil Combinatie95 ook toeristische initiatieven van ondernemers en organisaties stimuleren en waar mogelijk ondersteunen. Combinatie95 ziet goede kansen voor Boxtel om met het toeristische profiel en de grote toeristische mogelijkheden meer bezoekers, meer bestedingen en meer banen te creëren. Lijsttrekker en kandidaat-wethouder Désiré van Laarhoven ziet graag op dit onderwerp – gezien haar jarenlange ervaring met (projecten in) Het Groene Woud – een voortrekkersrol voor haar.

Peter van de Wiel is de trekker van Landschappen van Allure en de resultaten in Liempde, Lennisheuvel en bij Stapelen en de Dommelbimd zijn intussen goed zichtbaar. Boxtel heeft goed gebruik gemaakt van de kansen die Landschappen van Allure bood. En er wachten al weer nieuwe kansen, inclusief cofinanciering, in het programma 'Mozaïek Dommelvallei'. Het gaat om initiatieven die economie, natuur/landschap en leefbaarheid verbinden met het thema water. Combinatie95 wil ook extra aandacht voor meer uitdagende fiets- en wandelmogelijkheden in ons unieke buitengebied. De A2 vormt hierbij een barrière in de toeristische ontsluiting. Combinatie95 wil – samen met gemeente Best en Oirschot - graag inzetten op een fietsbrug van De Mortelen naar De Scheeken. Daarvoor zullen externe middelen gezocht moeten worden. Ook stadslandgoed Stapelen is belangrijk voor bewoners én toeristische bezoekers van Boxtel. Daarom is Combinatie95 blij dat het de gemeente gelukt is – onder leiding van onze wethouder – om met de eigenaar overeen te komen dat het park de komende tien jaar open blijft voor publiek.

Er ontstaat een nieuwe dynamiek in ons buitengebied, waarbij voor Combinatie95 altijd ruimte blijft voor agrarische bedrijven met een duurzame bedrijfsvoering. Van oudsher zijn de agrarische, grondgebonden familiebedrijven de drager van het gebied. Volgens Combinatie95 kunnen zij ook de dragers van het toekomstig buitengebied zijn door verbreding van hun activiteiten of door realisatie van kortere afzetketens van hun producten waardoor ze een betere prijs ontvangen. Bij nevenactiviteiten denken we niet alleen aan recreatie of zorg, maar ook aan energie-opwek, waterberging of houtbouw. Het project Brabants Bodem binnen Van Gogh Nationaal Park biedt veel mogelijkheden om korte afzetketens te realiseren en hiermee nieuw toekomstperspectief te creëren. Tegelijkertijd stoppen ook in Boxtel agrarische bedrijven. Combinatie95 wil dat de gemeente actief meewerkt aan een flexibele herbestemming van voormalige agrarische bedrijven (VAB's) die recht doet aan het buitengebied. Industriële activiteiten horen thuis op bedrijventerreinen. Om duidelijkheid te scheppen over de mogelijkheden voor VAB's is Combinatie95 voorstander van het op korte termijn opstellen van een VAB-beleid.

Het buitengebied met het kleinschalige populierenlandschap, het Dommeldal en de diverse natuurgebieden als De Kampina, De Geelders en De Scheeken is kwalitatief zeer waardevol. Liempde is zelfs bestempeld als cultuurhistorisch superensemble. Ontwikkelingen in het buitengebied zouden deze kwaliteiten verder moeten versterken. Als er nieuwe natuur wordt ontwikkeld dan bij voorkeur aangrenzend aan het natuurnetwerk, zodat grotere, robuustere eenheden ontstaan die bevorderlijk zijn voor de biodiversiteit. Nieuwe natuur kan ook in financieel zware tijden gerealiseerd worden door er bijvoorbeeld (tijdelijk) Tiny Houses en (tijdelijk) zonnevelden een plek te geven.

Een gemeente met een toeristisch profiel kan niet zonder goede toeristische infrastructuur. Zowel op fysiek gebied, digitale vindbaarheid en promotie en samenwerking tussen organisaties. Hier zijn voor Boxtel nog een aantal verbeterlagen te maken. Denk hierbij aan toeristische bewegwijzering, onderhoud wandel- en fietspaden, digitale en fysieke profilering van Boxtel, Liempde, Lennisheuvel en Esch, samenwerking tussen organisaties, horeca en evenementen binnen de dorpskernen en tussen de dorpskernen onderling. Combinatie95 wil dit nadrukkelijk stimuleren en ondersteunen.

9. Klimaatverandering, biodiversiteit en energietransitie

Hier staan we voor:

- Boxtel zoveel mogelijk klimaatadaptief maken, zodat we bestand zijn tegen weersextremen als gevolg van klimaatverandering;
- Verkleinen ecologische voetafdruk;
- Voortrekkers- en stimulerende rol voor gemeente voor verhoging biodiversiteit;
- Streven naar energieneutraal op zo'n kort mogelijke termijn door zoveel mogelijk opties op gebied van energiebesparing en -opwekking te benutten;
- Inwoners maximaal betrekken bij de keuzes in voor locaties van windmolens, zonnevelden en bij de warmtevisie;
- Anticiperen op nieuwe ontwikkelingen;
- Burgers laten profiteren van opbrengsten van energieopwekking.

Boxtel is, mede dankzij de onvermoeibare inzet van Combinatie95-wethouders Peter van de Wiel en Ger van den Oetelaar, koploper in Nederland op het gebied van duurzaamheid. Maar helaas zijn we er nog lang niet. De effecten van klimaatverandering worden steeds duidelijker. Daarom moet Boxtel zoveel mogelijk klimaatadaptief worden, zodat we bestand zijn tegen hevige wateroverlast, verdroging, bodemdaling en hittestress. Onder andere door in de openbare ruimte én in particuliere tuinen verharding te vervangen door groen en neerslag lokaal te laten infiltreren. Combinatie95 wil dat de gemeente dit aspect meeneemt in projecten in de openbare ruimte door werk-met-werk te maken.

Combinatie95 wil onze ecologische voetafdruk verkleinen. Door het tegengaan van verspilling van voedsel, grondstoffen en energie, in te zetten op de circulaire economie, lokale voedselproductie te stimuleren, energieneutraal te worden en uitstoot van broeikasgassen en fijnstof te minimaliseren. In een circulaire economie wordt zo min mogelijk verspild door kringlopen zo klein mogelijk te houden. Dit gebeurt door, in volgorde van voorkeur, te gaan voor hergebruik, reparatie, reviseren, opwaarderen en pas als laatste voor recyclen. Alleen zo voorkomen we uitputting van onze aarde. De klimaatverandering en ander menselijk gedrag is een grote bedreiging voor de biodiversiteit om ons heen. Alleen al de bijensterfte is een grote bron van zorg. Combinatie95 verwacht daarom van de gemeente een blijvende voortrekkersrol om dit om te buigen. Stimuleer streek eigen, bloemrijke beplanting, geef het voorbeeld, bestrijd op verantwoorde wijze exoten en maak inwoners bewuster van de noodzaak van een krachtige biodiversiteit en hoe zij hier zelf aan bij kunnen dragen. Bij een duurzaam profiel hoort dat Boxtel de productie van streekproducten stimuleert en Fair Trade gemeente blijft en dit ook stimuleert en uitdraagt.

Er ligt een door de gemeenteraad aangenomen uitvoeringsagenda om Boxtel al in 2030 energieneutraal te laten zijn. Dat betekent dat we per jaar net zoveel energie zelf moeten opwekken als verbruiken. Dit is financieel aantrekkelijk voor onze inwoners: een bestaande woning (met spouwmuur) energieneutraal maken, scheelt een gezin gemiddeld zo'n 600 euro per jaar.

Energie-neutraal worden kan door zoveel mogelijk energie te besparen en de rest duurzaam op te wekken. Deze hoge ambitie is haalbaar als we alle opties benutten. Voor energiebesparing zijn dat: isolatie, warmtepompen, restwarmte benutten, elektrisch vervoer (en delen), zuinige apparatuur en vaker fietsen. Voor duurzaam opwekken: zonnepanelen op daken en zonnevelden en windmolens.

Het besef bij Combinatie95 is groot dat we rigoureuze stappen moeten zetten. Rijksoverheid, provincies, waterschappen en gemeenten: allemaal hebben we onze grote ambities om klimaatverandering een halt toe te roepen. De een geeft aan in 2050 energieneutraal te willen zijn, de ander in 2040, 2035 of 2030. Vanwege de urgentie! In Boxtel hebben we ervoor gekozen om in 2030 energieneutraal willen zijn. En daarin staan we niet alleen. 8 van de 16 omliggende gemeenten willen tussen 2030 en 2035 energieneutraal zijn.

Voor Combinatie95 is 2030 energieneutraal geen doel op zichzelf, maar een bewust, uitgesproken ambitie om niet weg te kijken, maar onze verantwoordelijkheid te nemen en ons maximaal in te spannen. Op de eerste plaats door zoveel mogelijk daken te voorzien van zonnepanelen. De gemeente heeft een voorbeeldfunctie en Combinatie95 vindt het belangrijk dat zij al haar gebouwen energie-nul maakt. Daarnaast zijn windmolens en zonnenvelden noodzakelijk om energieneutraal te kunnen worden. Het bepalen van locaties hiervoor moet in nauw overleg met de inwoners. Combinatie95 vindt het daarnaast essentieel dat Boxtelse burgers via bijvoorbeeld dorpswindmolens flink meedelen in de opbrengsten - rechtstreeks of via gemeenschapsorganisaties - en er zo zoveel mogelijk draagvlak gecreëerd wordt voor duurzame energieopwekking.

We hebben er vertrouwen in dat het mogelijk is om in 10 jaar tijd deze enorme, beslissende stappen te zetten, mits de energienetwerken tijdig uitgebreid worden. Via innovatie zijn de groeicurves van de opbrengst van wind- en zonne-energie veelbelovend en de kosten dalen nog steeds. En dat gaat voorlopig nog zeker door.

Het Rijk wil dat in 2030 alle nieuwe auto's volledig elektrisch zijn. We zijn daarom blij dat het college het voorstel van Combinatie95 voor een pilot met elektrische deelauto's heeft overgenomen. Dit moet verder uitgerold worden. Ook elektrische auto's staan 95% van de tijd stil en door een deel van de enorme accu's te benutten voor tijdelijke opslag bij veel wind of zon en terug aan het net te leveren bij piekvraag is het stroomnet veel efficiënter te benutten. Dat kan met zogenaamde 'vehicle-to-grid' (V2G) laadpalen. De gemeente moet hier al zoveel mogelijk op anticiperen. Volgens netbeheerder Tennet zal dit burgers ook veel geld schelen (zo'n 15.000 km gratis rijden per jaar).

Boxtel is op dit moment druk bezig met de voorbereidingen van een warmtevisie die alle gemeenten uiterlijk eind 2021 opgesteld moeten hebben. In die visie moet aangegeven worden op welke manier al onze individuele wijken/kernen van het aardgas gaan en waar we starten. Dat is nu nog een ver-van-mijn-bed-show voor veel inwoners en dat moet van Combinatie95 snel veranderen. De impact zal groot zijn en onze inwoners moeten maximaal betrokken worden in de keuzes die gemaakt worden. Oudere woningen en monumenten zullen niet altijd van het aardgas af kunnen en dan is verwarmen met groen gas (CO2 neutraal methaan) de beste oplossing. Groen gas is eenvoudig te genereren en vraagt (in tegenstelling tot waterstof) geen enkele aanpassingen aan de opslag, het gasnet of CV-ketels.

10. Iedereen hoort erbij

Hier staan we voor:

- Aandacht en ondersteuning voor iedereen die niet vanzelfsprekend meedoet in de gemeenschap;
- Vanuit jongerenwerk meer contact op straat;
- Extra aandacht voor groeiende groep aan ouderen;
- Initiatieven vanuit samenleving ondersteunen;
- Ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers.

De wereld waarin we met elkaar leven, ontwikkelt zich in een hoog tempo en is continue aan verandering onderhevig. Een deel van onze gemeenschap is vanuit zichzelf actief onderdeel van deze ontwikkeling. Dat is echter niet voor iedereen vanzelfsprekend. Zeker niet in onze gemêleerde Boxtelse gemeenschap. Combinatie95 vindt het belangrijk dat we aandacht hebben voor iedereen die hierbij ondersteuning nodig heeft. Het gaat bijvoorbeeld vaak om mensen met een beperking of een migratieachtergrond, jongeren met een rugzakje, (bijna) analfabeten, gezinnen met te lage inkomens en eenzame of digibete ouderen. Aandacht en maatwerk zijn daarbij cruciaal. Werk is belangrijk als hefboom tot participatie. Door werk te creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt wordt participatie bevorderd. De gemeente moet hier nog sterker op inzetten.

Onze jeugd heeft de toekomst en daarom vindt Combinatie95 dat onze jongeren op hun eigen manier goed moeten worden voorbereid op hun toekomst. Ouders, scholen, verenigingen en omgeving bieden hen veel mogelijkheden hiertoe. Ook Loket WegWijs ondersteunt hierbij. Inzet vanuit de gemeente en alle andere begeleidende instanties die hieraan gekoppeld zijn, moet zich richten op jongeren en hun ouders die in nood zitten. De individuele aanpak moet verder voortgezet worden; iedereen een traject dat bij hem of haar past. Het jongeren centrum B-town is een ontmoetingsplek voor jongeren en vanuit het jongerenwerk wordt op straat contact gelegd met jongeren. Dat laatste krijgt wat betreft Combinatie95 de nadruk. Ook jongeren met een beperking moeten goed begeleid worden op weg naar zelfstandigheid.

Binnen onze gemeente hebben we een kleine honderd nationaliteiten. Evenementen en activiteiten als Bazaar Boxtel en De Smaak van Boxtel dragen bij aan de verbinding tussen verschillende groepen. Combinatie95 heeft in maart 2019 een bijeenkomst georganiseerd over en voor statushouders in Boxtel. Op deze avond is een aanzet gemaakt voor nog betere integratie en samenwerking tussen statushouders en de overige inwoners. Hier willen wij in de komende periode een vervolg aan geven. Ook voor arbeidsmigranten die zich blijvend in Boxtel willen vestigen is participatie belangrijk.

De ouderen vormen een essentieel deel van onze gemeenschap en dat groeit in 2040 tot ruim 30% van het aantal inwoners. Voor deze groeiende groep is het belangrijk om in te zetten op een betekenisvol leven waarbij oog is voor de diversiteit binnen deze groep. Een gedeelte vraagt zorg, maar een grote groep is nog erg vitaal en levert een grote bijdrage aan het functioneren van onze gemeenschap. Voor leeftijdsgenoten, maar ook voor jongeren. Denk aan de inzet van vrijwilligers voor allerlei verenigingen op het gebied van cultuur, sport, natuur etc. Vrijwilligers zijn de smeerolie van onze gemeenschap en zonder hen zou Boxtel er heel anders uitzien. Benut de zilveren kracht!

Op dit vlak zijn in Boxtel al veel initiatieven, zoals steun- en ontmoetingspunten in wijken, Ouderen in Regie, KBO en BOL. Ook zelforganisaties zoals de Huiskamer Oost, de Zonnebloem afdelingen, het Hobbycentrum en diverse buurtschappen spelen een belangrijke rol en met hun activiteiten wordt tevens eenzaamheid tegen gegaan. Combinatie95 vindt dat we ons hier samen voor moeten blijven inzetten en initiatieven moeten koesteren. Onze insteek is om de kwaliteiten en onderlinge hulpbereidheid van de doelgroep te benutten. Ook de behoefte aan zorg binnen deze groep zal de komende jaren (blijven) toenemen. Passende en veilige zorg is daarbij cruciaal. Mantelzorg speelt daarin een belangrijke rol en daarom verdienen onze mantelzorgers aandacht. Er wordt steeds meer inzet van ze gevraagd. Door het langer zelfstandig wonen van onze ouderen zijn er meer helpende handen nodig. Daarbij neemt ook dat de kans op dementie met de leeftijd sterk toe. De belasting wordt soms te groot. Combinatie95 vindt het daarom belangrijk dat er ook aandacht is voor respijtzorg, waardoor mantelzorgers worden ondersteund en hun zorgtaak kunnen volhouden.

De afgelopen periode is door de werkgroep "Samen Ouder Worden in Boxtel" samen met veel verschillende partijen, waaronder vrijwilligersorganisaties, professionele organisaties en gemeente, hard gewerkt aan een ouderenagenda. Deze is verrat in de notitie "Samen Ouder Worden in Boxtel". Combinatie95 is heel blij met de totstandkoming ervan en waardeert de inzet van alle betrokkenen zeer. We onderschrijven absoluut de doelstellingen van deze notitie en de gewenste aanpak die verrat is in vier pijlers: wonen en woonomgeving, gezond en vitaal, verbondenheid en eenzaamheid en ondersteuning en zorg.

Daarbij vinden wij dat de gemeente initiatieven van inwoners om zelf nieuwe vormen van zorg en wonen in de thuissituatie te organiseren, moet faciliteren. Combinatie95 vindt dat voor dit soort initiatieven de omgevingsvisie de mogelijkheid moet bieden om hier een versnelde procedure voor te volgen. Combinatie95 heeft erop aangedrongen dat bij nieuwe bouwprojecten het aspect gemeenschapszin een plek krijgt. Dat kan bijvoorbeeld door een gezamenlijke huiskamer of een gemeenschappelijke tuin.

Op alle fronten wordt vanuit onze gemeenschap al enorm ingezet om iedereen erbij te laten horen. Vrijwilligers zijn de smeeroelie van onze gemeenschap en zonder hen zou Boxtel er heel anders uitzien. Combinatie95 is hier enorm trots op en vindt het faciliteren van het steunpunt voor vrijwilligerswerk en mantelzorg dan ook een kerntaak van onze gemeente.

11. Maatschappelijke Ondersteuning

Hier staan we voor:

- Niemand komt buiten de samenleving te staan;
- Iedereen die dat kan, organiseert eerst in eigen omgeving ondersteuning;
- Elke wijk heeft zorg-inlooppunt, met wijkverpleegkundige die thuis zorg levert;
- Partijen, professionals en vrijwilligers, werken bij hulpvraag zoveel mogelijk samen;
- Eenzaamheid en isolatie door armoede verdienen een actieprogramma;
- Tijdig signaleren en helpen aan de voorkant en is altijd beter dan achteraf genezen;
- De solidariteit en creativiteit uit de coronacrisis houden we vast en bouwen we uit;
- We stimuleren het integreren van zorg binnen het onderwijs;
- Extra maatregelen tegen groeiende jeugdwerkeloosheid.

In 2015 zijn veel taken op het gebied van Zorg en Welzijn op het bordje van de gemeenten terecht gekomen. Omdat de gemeente dicht bij mensen staat werd verwacht dat uitvoering minder geld zou kosten. Intussen zijn we druk bezig met het inrichten van ons zorglandschap. De kosten stijgen alomaten en toch stijgt tegelijk de werkdruk voor professionals, maar ook voor vrijwilligers en mantelzorgers. Boxtel moet alle zeilen bijzetten om basisvoorzieningen op peil te houden. Er moet meer gedaan worden met minder geld en daarom vindt Combinatie95 het extra belangrijk dat wij onze "samenkracht" kunnen organiseren.

Hierbij geldt dat de burger centraal staat, maar dat we als eerste van diezelfde burger ook inzet verwachten. Wat kan een zorgvrager met behulp van zijn omgeving voor elkaar krijgen? Daarna komen anderen in beeld. Dan verwachten wij een rol van de gemeente, samen met maatschappelijke organisaties, zoals WSD, Countour de Twern en sociaal wijkteam. Zij signaleren vroegtijdig behoefte aan hulp en kunnen die ook organiseren. Dat kan hulp zijn door het Centrum voor Jeugd en Gezin, zorginstellingen of andere professionele organisaties. Daarbij opteren wij al jarenlang voor één hulpverlener die aanspreekpunt is voor de zorgvrager. Dit uitgangspunt wordt nu breed gedragen. Ouderen blijven langer thuis wonen, samenwerking tussen (burger)initiatieven of zorgcoöperaties die hier een rol in kunnen vervullen, moeten kunnen rekenen op actieve ondersteuning vanuit de gemeente. Vanuit die noodzakelijke samenwerking willen wij daarbij nog steeds een zorg-inlooppunt in elke wijk, met een wijkverpleegkundige die thuis zorg levert.

Combinatie95 hanteert het uitgangspunt dat niemand buiten de samenleving komt te staan. Isolatie door armoede, maar zeker ook eenzaamheid mogen we nooit accepteren. Vooral voor gezinnen met kinderen en alleenstaande ouderen met een minimuminkomen dreigt een (verborgen) sociaal isolement. Combinatie95 wil hiertegen een actieprogramma. Het afgelopen crisisjaar heeft in onze wijken tot een ongelofelijke mooie solidariteit en creativiteit geleid. Dat moeten we vasthouden en uitbouwen. Activiteiten die sociale cohesie en aandacht voor elkaar versterken moeten van Combinatie95 prioriteit krijgen. Een goed voorbeeld is zinvolle dagbesteding die voornamelijk via vrijwilligers aangeboden wordt.

Naast ouderen vraagt ook onze jeugd veel aandacht. Begeleiding op gebied van schulden, verslaving, overgewicht, depressie en vroegtijdig schoolverlaten is nodig. Schoolmaatschappelijk werk is hierbij belangrijk voor snelle signalering. Maar Combinatie95 ziet liever dat het niet zover komt. Preventie is het allerbelangrijkst. Via cursussen, maar ook door het onderwijs erbij te betrekken. We stimuleren het integreren van zorg binnen het onderwijs. Mede om passend onderwijs meer gedegen gestalte te geven.

Ondanks onze grote welvaart kunnen we helaas nog steeds niet zonder Voedselbank en Vincentiusvereniging. Die doen goed werk voor mensen in nood en verdienen onze ondersteuning. De lange termijn gevolgen van de coronacrisis zijn nog onzeker, maar we zien een groeiende groep in de problemen komen. Combinatie95 maakt zich vooral zorgen om de groeiende jeugdwerkloosheid en vraagt om extra werkgelegenheidstrajecten omdat we het ons niet kunnen veroorloven met een nieuwe verloren generatie geconfronteerd te worden.

12. Kunst en cultuur, Sport en Onderwijs

Hier staan we voor:

- Bevorderen van kunst en cultuur in brede zin, een cultuurhistorisch en aantrekkelijk centrum en bestaande evenementen koesteren;
- Het sport- en verenigingsleven ondersteunen, waarbij er voldoende binnensportvoorzieningen zijn en accommodaties toekomstbestendig zijn;
- Een basisschoolvoorziening in alle kernen, nog meer verbinding tussen onderwijs en bedrijfsleven/overheid, een integraal huisvestingsplan met duidelijke visie op het toekomstig scholenlandschap en een breed aanbod aan voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs.

Kunst en cultuur zijn verbindende factoren en verrijken daarmee onze gemeenschap. Het bevordert niet alleen de sociale cohesie, maar stimuleert ook de economie. Daarmee zijn het onmisbare elementen in een moderne samenleving. Podium Boxtel vervult hierbij een belangrijke rol. Zij slagen er in om op een efficiënte manier professionele en amateurvoorstellingen aan onze inwoners aan te bieden. Daarnaast zien we ieder jaar weer een enorm groot aantal succesvolle evenementen dat wordt georganiseerd. Kijk alleen al naar Stapel op Sint, Bazaar, Kunst op Stapel, Spiegeltent, Bockesprongen, Boxtelse Oranjefeesten, Bieroloth, Beachbreak, Essche bierpompfeest, Boeremèrt, Jeu de boules toernooi Esch, Oldtimerdag en Limuscene. Deze evenementen inspireren, vermaken en verbinden de gemeenschap. Kunst en cultuur wordt hierdoor voor iedereen bereikbaar.

Helaas konden dit jaar niet alle activiteiten doorgang vinden vanwege het coronavirus en zijn Lekker Lennisheuvel en We Are Electric gestopt. Het nieuwe evenement Brass 'n Woods kan enorme potentie hebben voor Boxtel. Als er nieuwe ontwikkelingen of initiatieven voor evenementen komen, dan is communicatie vanuit de gemeente naar de organisaties cruciaal. Combinatie95 hamert hier al een aantal jaar op en zal dit ook blijven doen. Daarnaast verwachten wij dat de gemeente blijft inzetten op het binnenhalen van nieuwe evenementen van groot kaliber.

Met het openblijven van Park Stapelen voor publiek is een plek gewaarborgd waar in deze tijd natuur, kunst, cultuur en toerisme en Boxtelse inwoners samenkomen. Het hele stadslandgoed kan een goede bijdrage leveren aan het toerisme en de economische vitaliteit van onze gemeente. Combinatie95 vindt dit een kans die met beide handen moet worden aangepakt. Ook musea, zoals Oertijdmuseum Boxtel en MUBO, zijn belangrijk. Erfgoed is toeristisch en economisch van betekenis. Dit geldt ook voor Boxtel Binnen de Bruggen waar veel draagvlak voor is. Door cultuurhistorische waarden terug te brengen in centrum van Boxtel creëren we een onderscheidend en bruisend centrum. Bij de realisatie van (deel)projecten van Boxtel Binnen de Bruggen zal steeds naar de financiële haalbaarheid gekeken moeten worden. Combinatie95 vindt dat daarbij de mogelijkheden voor cofinanciering maximaal moet worden benut. Wij zien kansen om in het centrum een kunst- en cultuurcluster vorm te geven in de bibliotheek aan de Burgakker. Dit met als doel om voorzieningen te concentreren, daarmee meer dynamiek in het centrum te krijgen en tegelijkertijd ook efficiëntere besteding van huisvestingsmiddelen.

Sporten en bewegen verbetert de kwaliteit van het leven. Niet alleen omdat het gezond is, maar ook vanwege het sociale aspect en het verenigingsleven (ook bij niet- sportverenigingen). Kinderen leren er wat winnen en verliezen is en doen sociale contacten op met kinderen uit alle lagen van de bevolking. Dat geldt eveneens voor volwassenen. Bijna ongemerkt wordt hier gewerkt aan een klimaat tegen onverdraagzaamheid en vereenzaming. In deze rol is sport van onschatbare waarde voor het sociale leven in onze gemeente.

Combinatie95 pleit voor toekomstgericht beleid op het gebied van sportvoorzieningen. Verenigingen zijn zelf ook initiatiefrijk om op een slimme manier accommodaties toekomstbestendig te maken. Deze energie en initiatieven moeten we koesteren. Ook moeten er voldoende binnensportvoorzieningen zijn. Combinatie95 pleit hier al jaren voor en zal dit blijven doen. Over het algemeen wordt het voor verenigingen steeds lastiger om voldoende vrijwilligers te vinden. Wij vragen daar extra aandacht voor en willen dat ervaringen met het werven van vrijwilligers gedeeld worden. Combinatie ziet graag dat de gemeente hierin ondersteunt op het moment dat daar behoefte aan is en dat proactief richting verenigingen wordt gecommuniceerd over slimme financieringsmogelijkheden en beschikbare subsidies.

Combinatie95 vindt het belangrijk voor de leefbaarheid dat in alle kernen een basisschool gevestigd is. De afgelopen jaren is huisvesting in Boxtel aangepast aan de eisen van deze tijd en is de nieuwbouw van het Vada College inmiddels ook in gebruik. Helaas is dit voor de Willibrordusschool in Esch niet het geval en daarom wil Combinatie95 dat dit middels renovatie of nieuwbouw alsnog gebeurt. In Boxtel is het basisonderwijs verdeeld en voor alle kinderen goed bereikbaar. We willen zorgen dat er voor alle kinderen passend onderwijs is en kinderen veilig naar hun school kunnen. Wij vinden dan ook dat de gemeente moet zorgen voor veilige fietspaden, oversteekplaatsen en indien nodig leerlingenvervoer naar speciaal onderwijs. Krimp en leegstand bij scholen is echter actueel en zal naar verwachting nog meer worden. Combinatie95 vindt dat de gemeente en de schoolbesturen samen de verantwoordelijkheid moeten nemen om te komen tot een visie op het scholenlandschap van de toekomst en een integraal huisvestingsplan met als uitgangspunt dat alle kernen hun eigen onderwijsvoorziening hebben.

In Boxtel hebben we een breed aanbod aan speciaal onderwijs en voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs. Vernieuwing van onderwijs staat hoog in het vaandel. Het JRL, Sint-Lucas, Summa College, Helicon en het BHC zijn hier actief mee bezig. Er wordt steeds geïnnoveerd om opleidingen aan te bieden waar binnen het bedrijfsleven veel vraag naar is. Sint Lucas wordt bijvoorbeeld door de gemeente en bedrijven vaak benaderd om hun creatieve input te geven. Combinatie95 wil dat op deze manier nog meer de verbinding wordt gelegd tussen onderwijs en bedrijfsleven en overheid. Op die manier kan door een andere benadering een boost gegeven worden aan volwasseneneducatie door bijscholing en omscholing te verbinden aan deze nieuwe ontwikkelingen. Ook moeten kinderen hun muzikalent kunnen blijven ontwikkelen. Daarbij is het belangrijk dat ouders/verzorgers weten waar ze terecht kunnen voor ondersteuning en hierover duidelijk wordt gecommuniceerd, ook met het oog op onze nieuwe inwoners uit Esch.

13. Ruimtelijke Ontwikkeling en Wonen

Hier staan we voor:

- Woningbouw als topprioriteit
- Bouw vooral voor starters, senioren en kleine huishoudens;
- De nieuwe Omgevingswet leidt in Boxtel tot meer maatwerk en snelheid bij plannen;
- Elke groter bouwplan heeft aantoonbaar minimaal één bijzondere woonvorm;
- Na Selissenwal zijn delen van de wijk Oost aan de beurt voor renovatie;
- Woningplitsing in de bebouwde kom moet gemakkelijker gemaakt worden.

Duidelijk is dat de gemeente Boxtel dringend behoefte heeft aan voldoende nieuwe woningen. Daarom is woningbouw topprioriteit voor Combinatie95. En dan vooral woningen voor starters, kleine huishoudens en senioren. De afgelopen beleidsperiode is door Combinatie95-wethouder Peter van de Wiel hier hard aan gewerkt en mét resultaat. De komende tijd worden ruim 1.350 woningen gebouwd. Bij De Hobbendonk, Princenlant IV, Pastorie(tuin) Liempde, Heem van Selis en De Hoeve wordt momenteel al gebouwd. In Esch gebeurt hetzelfde bij Reigerskant, Lindenlust, Albinonistraat, De Kleine Aarde in Boxtel, Achter Den Eijngel in Lennisheuvel en Kerkweide West en Hamsestraat-Roderweg in Liempde zijn allemaal vergevorderd in planvorming. Corona, stikstof en bezwaarmakers vergen helaas veel kostbare tijd.

Vanaf 2021 werken we in Nederland met een nieuwe omgevingswet. Bestemmingsplannen worden verleden tijd. Naast ruimtelijke aspecten worden voortaan ook economische en sociale aspecten in een lokale omgevingsvisie en -plannen meegewogen. Zaken als woningbouw, mobiliteit, natuur, volksgezondheid, water, erfgoed, klimaat en energie worden bij maatschappelijke opgaven integraal opgepakt. Vergunningsverlening kan in veel meer gevallen verkort worden naar acht weken in plaats van de huidige 26 weken. Gemeenten krijgen de ruimte voor maatwerk en Combinatie95 wil dat wij die mogelijkheid optimaal benutten. De ambtelijke organisatie zal hierop aangepast moeten worden.

We leven in een nieuwe tijd waarbij er behoefte is aan een nieuw type woningen. Concepten zoals Knarrenhof in Zwolle waar jonge ouderen en oudere jongeren elkaar helpen, moeten ook in Boxtel van de grond komen. Er moet volgens Combinatie95 sowieso meer aandacht komen voor huisvesting waarbinnen wonen en zorgen worden gecombineerd. De praktijk leert dat het huidige overheidsbeleid met betrekking tot ouderen is doorgeslagen en misschien zelfs wel de plank mis heeft geslagen. Natuurlijk willen ouderen lang(er) zelfstandig blijven wonen, maar wel onder de juiste condities van veiligheid, zorg en de nabijheid van faciliteiten. Daarvoor hebben we innovatieve vormen nodig van zogenaamde Woonzorgprojecten. De Gemeente Boxtel moet zowel vanuit Ruimtelijke Ordening (omgevingsplannen, e.d.) als vanuit het Sociaal Domein (WMO, e.d.) dit soort initiatieven samen met JOOST, zorginstellingen en zorg-financiers faciliteren en stimuleren. Maar ook andere vormen van CPO en concepten zoals Tiny Houses. Elk groter bouwproject moet volgens Combinatie95 aantoonbaar minimaal één bijzondere woonvorm herbergen. Trek daarbij op met organisaties zoals Ouderen in Regie.

Uiteraard moet we bestaande wijken niet vergeten. Die verdienen in enkele gevallen ook een stevige facelift. Combinatie95 denkt daarbij als eerste aan de wijk Oost. Na de succesvolle renovatie van Selissenwal is hetzelfde nodig bij bijvoorbeeld de Gaardenbuurt en Hoogheem. Maar wijken/kernen kunnen volgens Combinatie95 ook meer ruimte bieden voor kleinere woningen, waar zoveel behoefte aan is. Het college moet in onze ogen actief meewerken aan verzoeken tot woningsplitsing.

14. Mobiliteit

Hier staan we voor:

- Sterker inzetten op een parallelweg langs de A2 t.b.v. verkeer richting Schijndel en hiermee ontlasten van de Noord-Zuidas, de Keulsebaan en buurtschap Kasteren;
- Realiseren snelfietsroute met fietstunnel bij De Goor;
- In geheel Boxtel, inclusief de dorpen, autoluwe woonwijken met 30 km wegen;
- Inzetten op verbetering van de veiligheid van fietsverbindingen;
- Weren van doorgaand (vracht)verkeer door de dorpen Liempde, Lennisheuvel en Esch;
- Op korte termijn opstellen van een integrale verkeersvisie MOVE'31 (MOBiliteits VisiE 2031) voor flankerende maatregelen van de PHS.

De verkeersinfrastructuur is al decennialang een belangrijk agendapunt in Boxtel. Combinatie95 is van mening dat gezamenlijk de schouders onder de maatregelen gezet moet worden om tot daadwerkelijke verbetering van de verkeersafwikkeling in Boxtel te komen. Dit vraagt om duidelijke keuzes. Combinatie95 maakt heldere keuzes, waarbij wij steeds de volgende uitgangspunten als norm hanteren: verkeersveiligheid, leefbaarheid, bereikbaarheid en milieu/volksgezondheid (geluid/luchtkwaliteit).

'Verbinding Ladonk Kapelweg' (VLK), is vertraagd, omdat de stikstofuitstoot dichtbij de Kampina hierdoor toeneemt. De gemeente denkt inmiddels een oplossing voor dit probleem gevonden te hebben. De aanleg van de VLK kan en moet daarom nu snel beginnen.

De maatregelen op een rij:

- Aanleg van de fietstunnel (geschikt voor hulpdiensten) onder de dubbele spoorweg, zodat de Baroniestraat ontlast wordt van het vele doorgaande verkeer (bestaand besluit gemeenteraad);
- Verbreding van de Keulsebaan (vanaf A2 tot aan aansluiting Parallelweg Zuid);
- Aanleg van fietstunnel of fietsbrug bij rotonde Boseind voor veilige verbinding vanuit Lennisheuvel naar centrum en veiligere bereikbaarheid van Ladonk (financiën uitonderhandelen met provincie).
- Verplaatsing fietspad bij rotonde Boseind naar noordzijde (bestaand besluit gemeenteraad);
- Ontlasten van Noord-Zuidas en Keulsebaan door ontsluiting van Boxtel-Oost via parallelweg langs A2 of ontsluiting over Dommel richting Liempdseweg/Keulsebaan (onderzoek gewenst hiervoor);
- Zodra problematiek rondom extra stikstofproblematiek is opgelost aanleg van de VLK (Verbinding Ladonk-Kapelweg);
- Een auto- en fietstunnel voor Esch die het centrum verbindt met A2, zonder dat dit leidt tot meer doorgaand verkeer door Esch;
- Fietstunnel onder rotonde De Goor als onderdeel van de snelfietsroute 's-Hertogenbosch-Eindhoven (onderzoek gewenst hiervoor);
- Alle woonwijken en kernen in Boxtel autoluw met 30 km wegen (werk-met-werk maken);
- Diverse verbeteringen voor vergroting fietsveiligheid (onderzoek gewenst hiervoor);
- Weren doorgaand (vracht)verkeer door kernen.

Hieronder een toelichting op de opgesomde maatregelen.

Door de sterke toename van treinverkeer door PHS (Programma Hoogfrequent Spoor) zal de dubbele overweg nog vaker dicht zijn. Om het centrum van Boxtel (met name de Baroniestraat met 7.500 auto's per dag) niet nog meer te belasten heeft de gemeenteraad er voor gekozen de dubbele overweg te sluiten en daar een fietstunnel (geschikt voor hulpdiensten) aan te leggen.

Sluiting van de dubbele overweg mag volgens Combinatie95 nooit leiden tot extra verkeersoverlast in andere woonwijken, zoals Boxtel-Noord, Lennisheuvel of omgeving Stationsplein. Bovendien mag de Noord-Zuidas geen (nieuw) verkeersinfarct worden. Flankerende maatregelen om toekomstige problemen te voorkomen, moeten waargemaakt worden.

Om Ladonk beter te ontsluiten zal de Keulsebaan verdubbeld worden (vanaf A2 tot aansluiting Parallelweg Zuid). Daarbij moet echter ook worden gekeken naar een oplossing voor de problematiek op rotonde Boseind. Dat traject duurt nu al erg lang en het kan en mag niet zo zijn dat straks Lennisheuvel en Ladonk ervaren dat er nog geen oplossing voor rotonde Boseind is en de problematiek daar verder toeneemt door verbreding van de Keulsebaan.

Combinatie95 is voorstander van een fietstunnel of fietsbrug bij rotonde Boseind. Een oplossing die ook zorgt voor een betere bereikbaarheid van Ladonk. Maar dit moet wel financieel haalbaar zijn. Daarom verwachten we van het college dat het bij de provincie stevig inzet op financiële ondersteuning van een fietstunnel. Niet als onderdeel van PHS, maar als flankerend beleid voor de leefbaarheid van Lennisheuvel en goede bereikbaarheid van het bedrijventerrein. We streven hierbij eenzelfde financiële oplossing na als voor de fietstunnel bij Het Goor.

Verkeer vanuit Schijndel en vanuit Boxtel-Oost met zo'n 10.000 inwoners zorgt voor een zware belasting van de Noord-Zuidas en de Keulsebaan. Combinatie95 wil dat de gemeente een oplossing hiervoor onderzoekt. Met de verbreding van A2 tot tweemaal driebaans is de haalbaarheid van een aansluiting met de N618 naar Schijndel nog verder afgenomen. Een parallelweg langs de A2 (aan Liempdse zijde) is een mogelijkheid om het verkeer van en naar Schijndel uit het centrum van Boxtel te krijgen. Bovendien kan Boxtel-Oost via een tunnel onder de A2 hierop aangetakt worden. Een andere mogelijkheid om verkeer vanuit Boxtel-Oost versneld op de A2 te krijgen, zonder gebruik te maken van de Noord-Zuidas, is aantakking vanaf de Europalaan aan een nieuwe verbinding over de Dommel richting Liempdseweg-Keulsebaan. Een onderzoek naar een ontsluiting van Oost is gewenst.

De VLK (Verbinding Ladonk-Kapelweg) wordt de ontsluiting van Ladonk aan de westzijde, richting Haaren/Oisterwijk. Dit is het eerste deelproject voor PHS, maar omdat dit extra stikstofuitstoot dichtbij de Kampina tot gevolg heeft laat de realisatie langer op zich wachten. De gemeente denkt inmiddels een oplossing voor dit probleem gevonden te hebben. De aanleg van de VLK kan en moet daarom nu snel beginnen.

Met de invoering van het PHS (Programma Hoogfrequent Spoorvervoer) wordt het ook op deze spoorwegovergang in de Runsdijk in Esch veel drukker. Daarom wil Combinatie95 voor Esch een veilige auto- en fietstunnel die het centrum verbindt met de A2, zonder dat dit leidt tot meer doorgaand verkeer door Esch.

Combinatie95 is voorstander van een fietstunnel onder de Keulsebaan, bij De Goor, als onderdeel van een snelfietsroute 's-Hertogenbosch-Eindhoven. Daar profiteert Boxtel flink van. Door een combinatie tussen het provinciale project voor deze snelfietsroute en de aanpak van de Noord-Zuidas vanuit flankerend beleid van de PHS is deze wens volgens Combinatie95 haalbaar.

Combinatie95 wil dat alle woonwijken en kernen in Boxtel autoluw zijn met 30 km wegen. Dit in de eerste plaats vanwege de verkeersveiligheid. Bij een snelheid lager dan 30 km per uur heeft een ongeval namelijk zelden een dodelijke afloop. Ook als het een botsing betreft tussen een auto en een kwetsbare, onbeschermde fietser of voetganger. Bij een snelheid tot 30 km/uur kunnen langzaam verkeer en motorvoertuigen zich dus op een relatief veilige manier mengen. Daarnaast heeft een 30 km per uur-limiet een gunstig effect op de leefbaarheid: het geluidsniveau van het verkeer is lager, de oversteekbaarheid van de straat is beter en de uitstoot van uitlaatgassen is lager. Voor de kernen zijn de 30 km-zones gerealiseerd, maar nog niet in alle wijken in Boxtel. Dit moet volgens Combinatie95 als randvoorwaarde worden meegenomen bij toekomstige (onderhouds)projecten in de wijken, waardoor werk-met-werk gemaakt kan worden.

In Boxtel wordt meer dan gemiddeld gebruik gemaakt van de fiets. Toch vinden wij dat fietsverkeer nog meer gestimuleerd moet worden. Vooral bij het dagelijkse woon-werkverkeer en winkelpubliek valt veel te winnen. Wij vragen daarbij meer aandacht voor verkeersveiligheid van fietsers. Zoals wij dat mee afdwongen bij de sportvelden van ODC en MEP en bij zwembad De Langspier. De fietsverbinding Lennisheuvel – Centrum Boxtel wordt veiliger doordat deze verlegd wordt naar de noord-westkant van rotonde Boseind. Dit was en is een belangrijk punt voor Combinatie95. De Raad heeft eerder 'Boxtel Bicycle 2010-2020' vastgesteld. Daar is op het gebied van fietsverbindingen en – parkeerplaatsen toch echt nog te weinig van gerealiseerd. De fietsveiligheid op de rotondes in Boxtel kan nog echt beter. En de gevaarlijke fietsoversteek bij Providentia wordt alleen veilig door een dubbel fietspad aan de Liempdse kant van de Eindhovenseweg vanaf de Texaco.

Zowel Liempde, Lennisheuvel als Esch heeft overlast van doorgaand (vracht)verkeer door het centrum. In Liempde is dat door de nieuwe inrichting beduidend minder geworden, maar nog niet geheel verdwenen. Esch en Lennisheuvel ervaren de overlast dagelijks. Combinatie95 wil inzetten op het weren hiervan enerzijds door een andere inrichting als mogelijkheden zich voordoen bij werk-met-werk-maken en anderzijds door gerichte controles door de BOA's. Voor Esch legt Combinatie95 haar oor graag te luister bij PEP voor hun ideeën over een andere inrichting van de doorgaande wegen in Esch.

Combinatie95 werkt volop mee aan elektrische deelauto's en andere vormen van duurzame mobiliteit. Daarbij moet alvast rekening worden gehouden met zelfrijdende auto's en ongekende mogelijkheden die dat meebrengt. Combinatie95 wil dat op korte termijn een integrale verkeersvisie MOVE'31 (MObiliteits VisiE 2031) opgesteld moet zijn waar alle bovenstaande punten in terug te vinden zijn, evenals een onderzoek naar de financiering ervan.

Combinatie95 is vooralsnog geen voorstander van een noordelijke ontsluitingsweg omdat uit onderzoeken overduidelijk blijkt dat deze weg te weinig oplost (te weinig auto's op deze weg), erg veel geld kost (eerste schatting: minimaal 60 miljoen), verbonden natuurgebieden versnipperd en leidt tot extra doorgaand verkeer door Esch.

Boxtel dient ook oog te hebben voor de gevaren van nachtelijke treinen met gevaarlijke stoffen door Boxtel, evenals voor de overlast van trillingen en geluid veroorzaakt door goederen- en personentreinen door Boxtel. Hiervoor vindt Combinatie95 het belangrijk om regionaal aansluiting te zoeken om deze zorgen te delen en oplossingen af te dwingen. Hetzelfde geldt voor overlast van vliegverkeer van Eindhoven Airport.

15. Openbare ruimte

Hier staan we voor:

- Besparingen op afvalinzameling teruggeven aan de inwoners van Boxtel;
- Oppakken nieuwe ideeën voor afvalpreventie en -scheiding;
- Stimuleren initiatieven van groepen bewoners die groen in hun directe leefomgeving willen beheren en onderhouden;
- Inzetten op zoveel mogelijk ecologisch groenbeheer;
- Oneigenlijk gebruik van gemeentegrond in kaart brengen en hiervoor specifiek beleid ontwikkelen;
- Aanplant 1.000 bomen in buitengebied.

Door DifTar (gedifferentieerde tarieven) en PMD-(Plastic, Metaal en Drinkpakken)inzameling is de hoeveelheid restafval in Boxtel fors afgenomen. Hierdoor is besloten om de grijze klike eenmaal per vier weken te ledigen. Extra goed voor het milieu, maar helaas (nog) geen besparing op de kosten omdat de prijs per ton afval hoger wordt bij minder afval.

Op het gebied van groenafval moeten goede initiatieven blijvend ondersteund worden, zoals het leveren van thuis-composteerbakken. Wij willen thuis-composteren stimuleren, want hoe kleiner de kringloop hoe beter. Ook andere nieuwe innovatieve ideeën op het gebied van afvalpreventie en -scheiding moeten opgepakt worden zodra de kans zich voordoet. Combinatie95 is overtuigd dat omgekeerd inzamelen eveneens een succes zal zijn. Gescheiden afval wordt dan opgehaald en alleen het restafval moet zelf weggebracht worden. Waakzaamheid voor meer zwerfafval is wel gevraagd.

Boxtel wordt omringd door een mooi, groen landschap. Het openbaar groen binnen de kom is echter evenzeer enorm waardevol. Combinatie95 vindt het belangrijk dat dit schaarse groen een publiek karakter behoudt, goed onderhouden wordt en er aantrekkelijk uitziet. Initiatieven waarbij groepen bewoners groen in hun directe leefomgeving willen beheren en onderhouden moeten met alle kracht gestimuleerd worden.

Op het moment dat groen veiligheid of toegankelijkheid beperkt, moeten maatregelen genomen worden. Uitgangspunt daarbij moet zijn dat er per saldo minstens evenveel groen terugkomt dan er verdwijnt. De gemeente Boxtel moet ook in ecologisch groenbeheer een voorbeeld zijn. Zowel natuur, landschap en biodiversiteit zijn daarmee gediend. Veel groenstroken in Boxtel kunnen natuurvriendelijker. Vooral langs wegen en sloten. Met name bijen en vlinders staan onder grote druk en moeten veel beter beschermd worden. De gemeente moet particulieren stimuleren hier een bijdrage aan te leveren. Dat kan via de operatie Steenbreek. Particulieren die hun voor- en/of achtertuin bestraat hebben, krijgen tegen inleveren van een tuintegel een vlinderstruik cadeau. Hiermee slaan we meerdere vliegen in één klap. Minder wateroverlast doordat meer regenwater op locatie opgevangen kan worden. En een groenere omgeving die de gezondheid van mensen bevordert, hittestress voorkomt en biodiversiteit helpt. In de nota Duurzaamheid is opgenomen om 1.000 bomen te planten in buitengebied. Désiré van Laarhoven wil zich er sterk voor maken dat deze geplant gaan worden.

Er zijn nogal wat stukjes gemeentegrond in gebruik door inwoners; soms in overleg met de gemeente, maar vaak is er ook sprake van oneigenlijk gebruik. Behalve dat dit niet gewenst is, levert het soms ook problemen op bij de herinrichting van bijvoorbeeld wegen. Combinatie95 is er voorstander van om het oneigenlijk gebruik van gemeentegrond in kaart te brengen en op basis van de resultaten hiervan, specifiek beleid hiervoor te ontwikkelen. Bijvoorbeeld verkoop aan de gebruiker of indien noodzakelijk voor de openbare ruimte terugvorderen van de grond.

Verkeersveiligheid bepaalt voor Combinatie95 de keuze voor en de prioritering van het onderhoud van wegen in Boxtel. Noodzakelijk onderhoud moet blijven gebeuren, maar als er mogelijkheden zijn om onderhoud verantwoord uit te stellen dan moet dat gezien de financiële situatie van Boxtel overwogen worden. Anderzijds is Combinatie95 er voorstander van om in ruimere mate onderhoudsprojecten integraal aan te pakken en te combineren met andere beleidsdoelen zoals de realisatie van 30 kilometerzones, infiltratie van regenwater, ecologische bermen etc.

16. Samen werken aan veiligheid

Hier staan we voor:

- Een veilige (woon)omgeving voor iedereen;
- Veiligheidsincidenten, drugsoverlast en overlast van hangjongeren tegengaan door handhaving en inzet op preventie en voorlichting;
- Nog meer ruimte bieden aan gezamenlijke initiatieven vanuit inwoners voor hun directe woonomgeving.

Combinatie95 vindt een veilige (woon)omgeving voor iedereen van groot belang. Wij zien dat inwoners en ondernemers hier zelf ook hun eigen verantwoordelijkheid in nemen. Die verantwoordelijkheid en het belang daarvan onderschrijven wij, waarbij samenwerking met gemeente, politie, brandweer en andere (hulpverlenende) instanties wel noodzakelijk is. Social media en internet kunnen handige hulpmiddelen zijn om de buurt te verbinden, ook rondom dit thema. Zo is er in onze gemeente buurtbemiddeling en zijn er diverse BuurtWhatsApp groepen. Combinatie95 vindt dit een goede ontwikkeling, maar blijft oog houden voor de groep inwoners waarvoor internet een lastig medium is. Voor iedereen en voor deze mensen in het bijzonder is het erg belangrijk dat een wijkagent en boa's zichtbaar en benaderbaar zijn in hun buurt.

De afgelopen jaren is een toename van veiligheidsincidenten zichtbaar. Daarbij komt criminaliteit en ondermijning steeds vaker in het buitengebied voor. Specifieke aandacht voor de agrarische sector is daarbij van belang, omdat drugscriminelen hun pijlen steeds meer gericht hebben op leegstaande stallen en loodsden. Dit zal naar verwachting de komende jaren alleen maar toenemen omdat er meer gebouwen vrijkomen. Ook drugsoverlast en overlast van hangjongeren is een serieus probleem.

Combinatie95 vindt het dan ook belangrijk dat op deze problematieken stevig wordt ingezet door een combinatie van handhaving en inzet op preventie. Handhaving is hierin essentieel, maar tegelijkertijd is handhaving alleen niet voldoende. Door enkel te handhaven is de kans groot dat we de overlast alleen verplaatsen en niet het probleem verhelpen. Daarom moet ook worden ingezet op preventie, bijv. door inzet van jeugdwerkers op straat. Ook vanuit Woonstichting Joost wordt preventief ingezet op schuldenproblematiek. Dit soort initiatieven juichen wij mede vanuit veiligheidsoogpunt toe, omdat schulden als uitweg criminaliteit tot gevolg kan hebben. Preventie is ook een goede voorlichting, inrichting van de wijk en hoe men elkaar kent en met elkaar omgaat. Combinatie95 wil dat bewoners zo veel mogelijk zelf in stelling gebracht worden bij hun woonomgeving, dus ook bij de (veilige) inrichting van hun wijk.

17. Minder regels, nu nog betere handhaving

Hier staan we voor:

- Geen onnodige regels en regels die er zijn moeten duidelijk zijn;
- Meer handhaving met prioriteit bij situaties die gevaar opleveren;
- Soepele overgang voor inwoners en bedrijven naar de nieuwe Omgevingswet.

Regels zijn noodzakelijk om in goede harmonie met elkaar te kunnen leven. Er zijn echter vaak nog teveel onnodige regels. Combinatie95 vindt dat overbodige regels moeten worden geschrapt. Dit ook om te voorkomen dat er te veel bureaucratie ontstaat. Zo is eerder welstandsvrij bouwen verruimd en zijn onnodige regels uit de APV geschrapt. Regels die er zijn moeten wel duidelijk zijn en niet tot verwarring leiden. Als regels duidelijk zijn, dan moet wat Combinatie95 betreft worden gehandhaafd. Bij ingrijpende veranderingen (zoals aanpassing van de verkeersinrichting) zijn wij voorstander van een gewenningsperiode voor inwoners en bedrijven waarbij niet direct wordt beboet. Onze prioriteit voor handhaving ligt bij situaties die direct gevaar opleveren. En bij handhaving op milieugebied en in onze directe woonomgeving. Zo dient er tegen het verkeerd parkeren van fietsen en auto's, het verbod op vrachtwagenverkeer en ook kleine ergernissen, zoals hondenpoep, beter opgetreden te worden.

Om het voor inwoners en bedrijven eenvoudiger te maken, komt er landelijk een Omgevingswet. De nieuwe Omgevingswet integreert 26 wetten op het gebied van de fysieke leefomgeving, waaronder bouwen, milieu, waterbeheer, ruimtelijke ordening, natuur en monumentenzorg. Daarmee krijgt een inwoner of bedrijf bij één loket één vergunning voor een ruimtelijk project. Dit zorgt voor een enorme deregulering, maar ook voor een grote verandering. De Omgevingswet zou per 1 januari 2021 in werking treden, maar is vanwege het coronavirus opnieuw uitgesteld. Combinatie95 wil dat er in ieder geval kritisch wordt gekeken naar een soepele overgang voor onze inwoners en bedrijven.

18. Boxtel en omgeving

Hier staan we voor:

- Boxtel is onderdeel van een dynamische wereld en moet steeds goede schaal zoeken om samen te werken;
- Evaluatie van ambtelijke samenwerking met Sint-Michielsgestel moet snel aantonen of het wel genoeg oplevert;
- Samenwerking mag nooit leiden tot een bestuur dat verder van haar inwoners komt.

De gemeente Boxtel is onderdeel van een dynamische wereld en voor steeds meer belangrijke uitdagingen waar wij voor staan, kunnen en willen wij niet zonder onze omgeving. Om minder kwetsbaar te zijn en meer kwaliteit te kunnen leveren, kent Boxtel sinds 2016 een ambtelijke samenwerking met de gemeente Sint-Michiëlsgestel. Die samenwerking moet snel geëvalueerd worden; wij halen er volgens Combinatie95 te weinig voordeel uit en vermoeden zelfs dat deze samenwerking inefficiënt is en extra geld kost. Ambtenaren moeten echt meer integraal werken, vertrouwen op burgerinitiatieven en faciliteren en waar nodig richting geven. De wijkmakelaars zijn in dat opzicht een schot in de roos, maar de hele organisatie moet in deze lijn werken.

De noodzaak van samenwerken gaat voor Combinatie95 verder dan die met onze directe burens. De hele regio Noordoost Brabant hebben we hard nodig voor zaken zoals onze jeugdbeleid, energie- en klimaatopgave, transitie van de landbouw, milieutoezicht, woningmarktbeleid, vestigingsklimaat voor bedrijven en mobiliteitsvraagstukken. De gemeente Boxtel is via alle Combinatie95-wethouders altijd actief en leidend in de regio geweest. Die betrokkenheid zullen wij met Désiré van Laarhoven zeker voortzetten.

Ook samenwerkingsverbanden zoals het Van Gogh National Park, Het Groene Woud en Brainport Eindhoven kunnen op het gebied van werkgelegenheid en leefbaarheid een grote meerwaarde voor de regio en dus ook de gemeente Boxtel opleveren. Bij elke vorm van verdere samenwerking ziet Combinatie95 er op toe dat het bestuur in geen geval verder van de burger komt te staan. Daarnaast moeten inwoners intensief bij belangrijke keuzes betrokken worden.

19. Financiën

Hier staan we voor:

- Een financieel gezonde en toekomstbestendige gemeente;
- Kritisch en realistisch kijken naar wat we als gemeente wel en niet (kunnen) doen en naar haalbaarheid van (nieuwe) plannen en beleidsdoelstellingen, waarbij onze prioriteit ligt bij leefbaarheid en toekomstgerichtheid op sociaal, economisch en ecologisch gebied;
- Een efficiënt werkende gemeente die haar middelen effectief besteedt;
- Terughoudendheid in het verhogen van lastendruk voor inwoners. Alleen als het niet anders kan;
- Wijken/kernen (nog) meer zeggenschap over gelden krijgen die voor hen bedoeld zijn, naast de specifieke wijkbudgetten.

De afgelopen jaren is de gemeente Boxtel geconfronteerd met miljoenentekorten. Het grootste gedeelte komt door tekorten in de jeugdzorg en ligt buiten de invloedssfeer van onze gemeente. Dit komt doordat Boxtel een bovenregionale zorgfunctie heeft. In onze gemeente wordt zorg geboden die niet op alle plaatsen in Nederland beschikbaar is. De kosten daarvan worden niet evenredig verdeeld en komen daardoor voor een groot deel voor onze rekening. Maar ook het sociale gezicht van Boxtel heeft tot tekorten geleid. Combinatie95 vindt het uiterst belangrijk dat Boxtel financieel gezond blijft en toekomstbestendig is. Daarom moeten we richting de Rijksoverheid en de regio stevig blijven inzetten op compensatie van deze tekorten in de jeugdzorg en het sociaal domein.

Tegelijkertijd moeten we realistisch zijn en bij nieuwe plannen steeds kritisch kijken naar wat wel en niet haalbaar is. We moeten met elkaar doelen blijven stellen, maar soms kan het noodzakelijk zijn om deze bij te schaven of te temporiseren. Hier moeten we oog voor blijven houden. Combinatie95 vindt daarbij dat we mogelijkheden voor cofinanciering maximaal moeten benutten en zoveel als mogelijk werk met werk moeten maken. Op die manier kunnen we op een verantwoorde manier stappen blijven zetten en Boxtel ook financieel toekomstbestendig houden. Ook de nasleep van de coronacrisis gaat op allerlei fronten impact hebben op de gemeentelijke financiën. De gemeente zal extra kosten hebben en minder inkomsten krijgen. Denk bijvoorbeeld alleen al aan het aantal gemeentelijke uitkeringen dat zal toenemen en lagere parkeeropbrengsten.

De financiële middelen zijn beperkter dan ooit en dus is het maken van keuzes onvermijdelijk; welke (kern)taken doen we als gemeente wel en welke niet. Niet alles kan. Bij keuzes die gemaakt moeten worden ligt voor Combinatie95 de prioriteit bij leefbaarheid en duurzaamheid op sociaal, economisch en ecologisch gebied. Keuzes die gemaakt moeten worden zullen wij dan ook altijd hieraan toetsen. Wij vinden het belangrijk dat inwoners hierover kunnen meepraten, ook over hoe de dienstverlening vanuit de gemeente zich moet verhouden tot de lastendruk van inwoners en bedrijven.

Combinatie95 is erg terughoudend in het verhogen van de lastendruk (ozb, afval- en rioolheffing) van inwoners en bedrijven. Dit zullen we ook blijven. Combinatie95 vindt dat op de eerste plaats moet worden gezorgd dat binnen de gemeente efficiënt wordt gewerkt en financiële middelen effectief worden besteed. In de tweede plaats moet, zoals eerder genoemd, kritisch worden gekeken naar wat we als gemeente wel en niet doen. Als het resultaat van beide stappen ontoereikend is en er geen andere mogelijkheden zijn, is een verhoging van de lastendruk voor Combinatie95 pas bespreekbaar.

Combinatie95 vindt dat bij de bepaling van de OZB inwoners en bedrijven beloofd moeten worden die hebben geïnvesteerd in duurzame maatregelen, zoals bijv. zonnepanelen en warmtepompen. Getroffen maatregelen zouden buiten de OZB-bepaling moeten vallen.

Afval wordt door onze inwoners steeds beter gescheiden terwijl de kosten voor afvalwerking juist stijgen. Dit is een spanningsveld. Combinatie95 blijft zich inzetten dat goed afval scheiden juist wordt beloofd. De rioolheffing mag trendmatig stijgen, waarbij echter nog meer moet worden ingezet op toekomstbestendige riolering en afkoppelen van regenwater. Dit moet een aanvullende eis bij nieuwbouw zijn. Vrijwillig afkoppelen van bestaande woningen moet via de rioolheffing beloofd worden.

De besteding van de PHS-miljoenen vraagt aandacht. Flankerende maatregelen, essentieel vanwege veranderende verkeersstromen door het sluiten van de dubbele overweg, zijn namelijk nog niet financieel afgedekt. De kosten om dit alles te realiseren mogen wat Combinatie95 betreft niet de pan uitrijzen en een te zware wissel trekken op onze toekomst.

Door het college zijn diverse middelen die de sociale cohesie bevorderen aan wijken toegewezen. De reacties vanuit de wijken/kernen hierop zijn positief. Wij juichen dit toe en willen dat wijken/kernen (nog) meer zeggenschap over gelden krijgen die voor hen bedoeld zijn, naast de specifieke wijkbudgetten.

Nawoord

In deze bijzondere tijd moeten we de saamhorigheid koesteren, de verbinding met elkaar blijven houden en versterken en tegelijkertijd samen verder bouwen aan een verantwoorde ontwikkeling van onze gemeente.

Het verkiezingsprogramma van Combinatie95 laat zien waar wij voor staan en waar wij keuzes die moeten worden gemaakt aan toetsen (o.a. vanwege de financiële situatie van de gemeente). Leefbaarheid en toekomstbestendigheid staan voor ons centraal. In de brede zin van het woord: op sociaal, economisch en ecologisch gebied. De afgelopen jaren hebben wij hier met veel energie belangrijke stappen in gezet. Dit was niet altijd makkelijk, want we namen ook de verantwoordelijkheid om soms moeilijke keuzes te maken.

Graag vertegenwoordigen wij de komende periode (weer) uw stem en bouwen we samen verder aan een leefbaar en duurzaam Bostel, Liempde, Esch en Lennisheuvel. Op een vernieuwende en slagvaardige wijze!